

TORSDAG 16 NOVEMBER. NR 46/2017

Hon var ett offer och en handelsvara
Sidan 8

Tecknen som säger att du ska söka hjälp
Sidan 6

Armenien är Tolkien på riktigt
Sidan 12

► **DENNA VECKA:** LOKALA INSIDOR TILL HELSINGFORS

Kyrkomötet brottades med framtidens kyrka

Den hetaste diskussionen vid kyrkomötets höstsession gällde vigselfrågan.

Samtidigt handlade de konkreta besluten om hur pengarna ska räcka till i framtiden. **SIDAN 4-5**

Den lilla skillnaden mellan bön och ältande
Sidan 13

Tvinga inte in era barn i kyrkbänken
Sidan 19

Våga fråga: Behöver vår grupp en ledare?
Sidan 7

LEDARE MAY WIKSTRÖM

Vem köper en klockstapel?

ETT OMBUDSINITIATIV som förföll i kyrkomötet är sitt snopna öde till trots ändå värt att stanna vid. Kanske mest av allt för att det ger uttryck för den långsamma och smärtsamma process inom den evangelisk-lutherska kyrkan som det är svårt att skapa rubriker kring i samma utsträckning som den känslolagade vigseldebatten.

Initiativet kom från ombudet Matti Perälä, som närmast uttryckte sin förtvivlan över att en fjärdedel av församlingsmedlemmarnas kyrkoskatt går till att upprätthålla väggar. Församlingarna i den evangelisk-lutherska kyrkan har uppskattningsvis 6 000 byggnader att sköta om. Samfälligheterna upprätthåller tillsammans 5 000 av dem. I buketten ingår cirka 800 kyrkor, 250 kapell, 325 klockstaplar och 125 begravningskapell. Samtidigt som det nu är ett måste att göra sig av med fastigheter saknar församlingarna sakkunskap. Peräläs initiativ speglar den uppgivenhet och villrådighet som finns i många församlingsekonomier just nu. Hur gör man för att avyttra? För vem köper väl en klockstapel? Eller säljer?

TILLSNU, ungefär, har systemet fungerat. Församlingarna har burit både det gemensamma, Kyrkans centralfond, och det egna. Men nu räcker det här inte längre till. Behovet av samordning på lokalplanet är skriande. Och blickarna vänds också mot den överbyggnad kyrkan har skapat.

Men det är inte så lätt att hitta rätt plattform för att ta itu med de ekonomiska utmaningarna, särskilt inte när en handfull församlingar ska sätta sig ner och fundera över hur kyrkan på deras ort ska se ut i framtiden. För även om de enskilda församlingarna, vilket inte alltid är så lätt, hittar ett samförstånd och vill rationalisera – ja, så sitter de ändå där med sina kyrkor och klockstaplar. Hur svårt det än är så måste det ändå bli en förändring, för så här kan det inte fortsätta.

VID SIDAN av vigseldiskussionen löpte det därför ett allvarigt stråk om en ny ekonomisk ordning i höstens kyrkomöte. Den tog sig uttryck inte minst i det överraskande betänkandet från ekonomiutskottet, som föreslog att avgiften till Kyrkans centralfond sänks med en procentenhet redan år 2018. För enskilda församlingar och samfälligheter är det en betydande slant över i budgeten.

Ännu mer handlar det om en markering: Alla nivåer måste tänka om, tänka nytt. I samma utlåtande fanns också ett eko av ombudet Peräläs hjärtefråga. Utskottet efterlyser ett projekt med stöd och rådgivning till dem som sitter på ekonomiska poster och ofta ensamma ska utvärdera församlingens livskraft och framtidsutsikter.

Det ekonomiska ekosystemet i kyrkan håller inte längre. Det sker en förändring, där allt inte behöver vara av ondo. I den här processen behöver de som sitter i nyckelpositionerna allt stöd och råd de kan få.

May Wikström är chefredaktör för Kyrkpressen.

”Men det är inte så lätt att hitta rätt plattform för att ta itu med de ekonomiska utmaningarna.”

PROFILEN: FREDRIK EKHOLM

”Gud frågar inte om vi kan utan om vi vill.”

Tjänar Gud med arbetet

Han ser arbetet som en gudstjänst. Därför vill Fredrik Ekholm göra ett så gott arbete som möjligt med att betjäna staden, landet och alla dem som behöver hjälp.

TEXT OCH FOTO: JOHAN SANDBERG

Företaget och kyrkan. Det är något som står **Fredrik Ekholm** nära hjärtat. Från sitt kontor ser han pingstkyrkan där han varit medlem i 56 år. Den har han också varit med om att bygga upp, både fysiskt och andligt.

– Under tre år jobbade där på talko, jag var en av arbetsledarna, säger han. Sionkyrkan i Vasa togs i bruk 1981. Den tidigare kyrkan stod på den tomt där hans företag Vasa Byggnadsreparation nu har sitt kontor. Den gamla kyrkan brann 1982 under mystiska omständigheter.

Under byggnadsarbetet med den nya kyrkan lärde sig Ekholm en princip som han tillämpar än idag. Som arbetsledare och byggkunnig behövde han vara på plats på bygget flera kvällar i veckan och på lördagar för att leda talkojobbarna.

– Jag kunde ha tänkt att det var orättvist att jag var den som alltid skulle vara där medan andra var fria att komma när det passade dem. Men då lärde jag mig att jag inte arbetar för församlingen utan i första hand för Gud. Det gav mig glädje och inspiration att jobba även när jag var ensam. Sedan dess har gjort mitt, gett järnet, haft gott samvete och tjänat Gud 24/7. Arbetet, företaget, hobbyn är tjänst inför Herren, säger han.

Det betyder att Fredrik Ekholm ständigt har och har haft mycket på gång. – Jag har inte för mycket tid men jag

drivs av att välsigna staden och nationen. Som församling bör vi ta ansvar att be för stadens liv, dess ledning och näringsliv.

Upplevde förnyelse

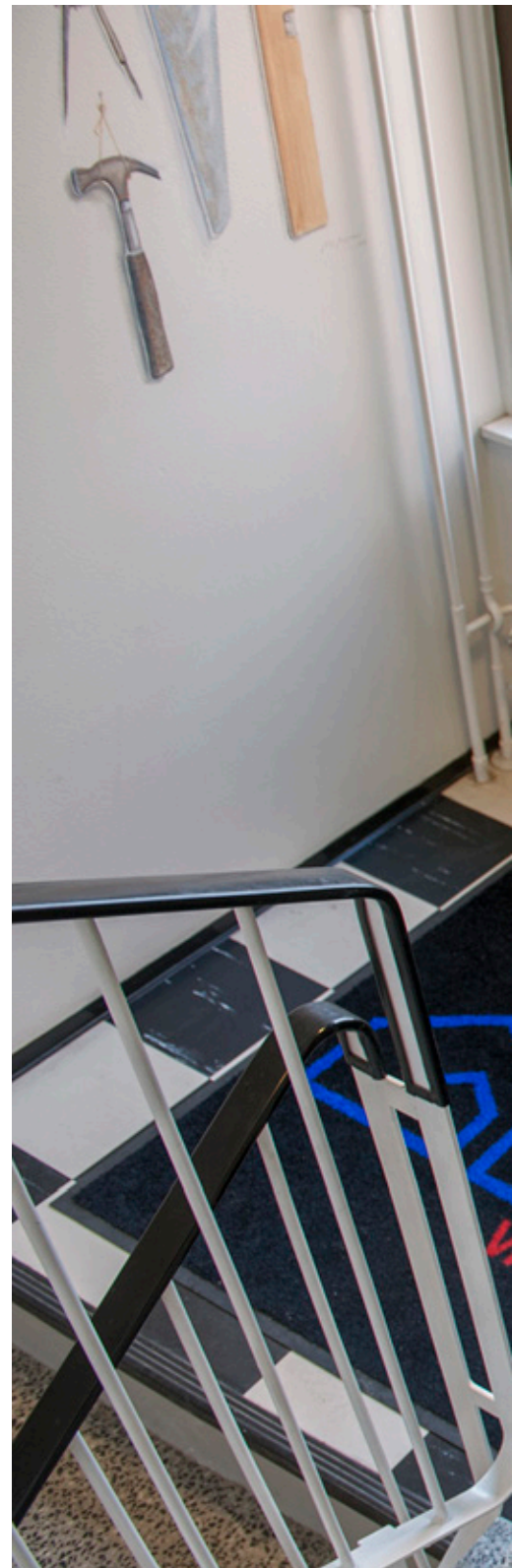
Han ser att Gud utvecklat honom genom livet. Han blev styrelseordförande i församlingen 1985 och äldste 1987. Samtidigt upplevde han en andlig förnyelse.

– Då jag blev kallad till äldste upplevde jag en hunger att få uppleva mera av Herren. Jag åkte på förnyelsekonferenser på olika håll och vi bjöd in gästtalande talare till kyrkan. Vi fick tag i något nytt och jag tog till mig så mycket jag kunde av det, säger han.

Förnyelseprocessen gjorde att han såg fler dörrar öppnas.

– Herren kallade mig att vara trogen Bibeln, församlingen och att handskas rätt med pengar. Jag kallades att leda ICCCFinland och senare blev jag medlem av den internationella styrelsen. Ån idag är jag viceordförande i styrelsen för ICCCFinland och mentor för organisationen i flera europeiska länder. Jag är fortfarande äldste för församlingen samt på nytt medlem i styrelsen. I tjugo år var jag också invald i stadsfullmäktige i Vasa.

Ekholm beskriver ICCCF, den internationella kristna handelskammaren, som ett nätverk av kristna affärsmän från olika länder.

– Vi har ett högre syfte i våra liv att bygga Guds rike. Avsikten är att Guds rikets principer ska bli en integrerad del av oss som vi praktiserar i affärlivet och i våra företag. Vi stöttar och hjälper varandra. Vi vill ta ansvar för nationer och länder.

När organisationen samlas till årskonferens i Karleby på lördag är Ekholm en av talarna.

– Arbetet är en gudstjänst, det kommer också konferensen i Karleby att handla om. Gud är intresserad av allt.

Vila i att vara på rätt plats

Han ser entreprenörskapet som sin specifika kallelse.

– Jag vill ge andra arbete och betjäna dem på bästa sätt. I Kolosserbrevet

KYRKPRESEN REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör

May Wikström
tfn 040 153 0313
may.wikstrom@kyrkpressen.fi
Redaktionen i Helsingfors
Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
tfn (09) 612 615 49/
040 831 6545
redaktionen@kyrkpressen.fi
Redaktionen i Österbotten
Norrmalmsgatan 21 A,
68600 Jakobstad

tfn 040 831 3599

Redaktörer e-post:
fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi
Ulrika Hansson
tfn 040 831 6322
Christa Mickelsson
(tjänstledig)
Johan Sandberg
(Österbotten)
tfn 040 831 3599
Nicklas Storbjörk
tfn 040 831 6545
Sofia Torvalds
tfn 040 831 6748

Emelie Wikblad

tfn 040 831 6836
Webbredaktör:
webred@kyrkpressen.fi
Layout: Malin Aho
tfn 040 831 6902

Utgivare: Fontana Media Ab
Bank: Danske Bank
IBAN: FI34 80001301 158540
BIC: DABAFIHH

Paradbild: Johan Sandberg
Tryck: Botnia Print, Karleby

ADRESSÄNDRING

Kyrkpressen är en gåva till dig från din församling!

I regel uppdateras din adress också i Kyrkpressens adressregister när du gör en flyttanmälan. I annat fall, vänligen kontakta **din församling**. Om du beställer Kyrkpressen privat kontaktar du oss: prenumeration@kyrkpressen.fi.

KYRKPRESEN ANNONS

Annonsredaktör:

Erika Rönngård
tfn 040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonspriser:
Färg 2,05 €/spmm
Svart-vit 1,65 €/spmm
+ **Moms 24%**

Radannonser:
4,50 €/rad inkl. moms.
Familjeannonser:
1 €/spmm inkl. moms.

Lämna in din annons på kyrkpressen.fi helt utan extra kostnad.
För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift.

Annonsdeadline torsdagar klockan 12 veckan före utgivning.
Annonsförsäljning:
fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Ludvig Andersson,
tfn 044 050 3020,

Jonny Åstrand,
tfn (06) 347 0608,
eller 0500 924 528,
fax (06) 347 1018

Prenumerationspriser:
Finland & Norden 65 €
Utlandet 84 €

ISSN 0356-1275

står det att vad du än gör, så gör det av hjärtat såsom du betjänade Herren, inte människor. Det ger ett annat utgångsläge, och man vill göra arbetet så bra som möjligt.

Då Ekholm tjänar Herren har han aldrig dåligt samvete om han jobbar femton timmar med företaget en dag och nästa dag med något av sina många uppdrag.

– Det finns en vila och tillfredsställelse i att veta att jag är på rätt plats. Jag gör mitt bästa och Gud får välsigna resten. Folk undrar ibland hur allt jag gör hänger ihop. Jag brukar svara att jag gör det jag upplever Gud fört mig in i. Jag har inte valt mina uppdrag. Gud frågar inte om vi kan utan om vi vill.

Nu har Ekholm överlåtit uppdraget

FREDRIK EKHOLM har nu gett över ledningen av familjeföretaget som hans pappa startade till nästa generation. Men pensionär kan man inte kalla honom.

som vd för företaget åt sin svärson. Innan överlåtelsen jobbade de länge sida vid sida.

– Varje gång jag gett över något av mina uppdrag har jag månat mig om att det inte rinner ut i sanden efter att jag slutat. Min dröm är att det ska leva kraftfullt vidare. Jag njuter av att se att det går bättre för efterträdaren än för mig. Därför har jag varit noga med att vara mentor och skola upp den som tar över. Jag vill vara med och ge av den erfarenhet jag har.

Vän av Benin och Israel

På sofflocket tänker han inte lägga sig trots att han formellt inte längre är vd för företaget. Fortfarande är han engagerad i det.

– Ju mer jag minskar min insats i företaget desto mera vill jag sträva till att öka jag min insats för Guds rike. Jag har inte känt mig kompetent för något av de uppdrag jag fått. Men Gud har gett mig kraft att klara av det. Litar man på Gud så kommer man igenom till sist. Då har man också ett vittnesbörd att berätta åt andra.

Sedan 1997 är han honorärkonsul för Benin och 2014 för Israel. Det är bara två finländare som är honorärkonsul för två länder.

I Benin har Fredrik Ekholm varit med om att bygga kliniker och skolor. För Israel har han bland annat arbetat med att flyga ryska judar till Israel, skapa arbetsplatser där och jobba för barnhemsbarn.

FREDRIK EKHOLM

ENTREPRENÖR, DELÄGARE I VASA BYGGNADSREPARATION.

HONORÄRKONSUL FÖR BENIN OCH ISRAEL.

GIFT, HAR FYRA BARN OCH TRETTON BARNBARN.

AKTUELL MED SIN BIOGRAFI BYGGA UPP HAR SIN TID OCH SOM EN AV TALARNA PÅ ICCC:S ÅRSKONFERENS I KARLEBY DEN 18 NOVEMBER.

Församlingsrådet: Diskriminering att sälja svenskt församlingshem

BORGÅ. De svenska församlingsmedlemmarna behandlas ojämnt av den finska majoriteten i samfälligheten och förslaget till ny fastighetsstrategi bör därför förkastas, anser Borgå svenska domkyrkoförsamlingens församlingsråd.

Inga märkbara inbesparringar på lång sikt, nackdelar för församlingarnas verksamhet och olivvärdig

behandling av de två församlingarna – så lyder argumenten i församlingsrådets utlåtande om samfällighetens nya fastighetsstrategi.

Församlingsrådet vill att den nuvarande fastighetsstrategin förverkligas, eller att en ny beredning görs. Om förslaget ändå skulle gå vidare kräver församlingsrådet en utredning av om det-

ta diskriminerar den svenska minoritetsförsamlingen och dess medlemmar.

I den nya fastighetsstrategin ingår bland annat att Svenska församlingshemmet säljs. Det här skulle leda till att Borgå svenska domkyrkoförsamling inte har egna lokaler och inte kan planera sin verksamhet självständigt, påpekar församlingsrådet. De anser

att det skulle underminera dess möjligheter att fungera som en självständig församling. Två namninsamlingar mot att sälja Svenska församlingshemmet har fått ihop över 2 000 underskrifter.

Församlingsrådet räknar också upp flera beslut där den finska majoriteten i samfälligheten i Borgå kört över domkyrkoför-

samlingen:

Borgå stift och Borgå domkapitel har inte längre något formellt inflytande över stiftets egen huvudkyrka sedan domkyrkodirektionen avskaffades år 2010.

Svenska församlingshemmet har försumrats: fuktskadade golvkonstruktioner har inte åtgärdats på tio år och pengar för reno-

vering av slitna ytor har inte avdelats.

Domprostgården har tagits i bruk för församlingsverksamhet, trots att det varit meningen att domprosten i domkyrkoförsamlingen ska bo där. Även hyreskontraktet för den kaplan som bodde i Kaplansgården har sagts upp och fastigheten har återtagits av samfälligheten.

Mer pengar kvar i kassan

KYRKOMÖTET. Sänkt avgift ska stöda församlingarnas verksamhet. Nästa år betalar församlingarna sammanlagt 6,5 miljoner mindre till kyrkans gemensamma verksamhet och förvaltning.

TEXT: EMELIE WIKBLAD GRAFIK: MALIN AHO

Kyrkomötet röstade för att sänka församlingarnas centralfondsavgift med en procentenhet, från 7,5 till 6,5 procent. Det betyder att församlingarna år 2018 betalar 6,5 miljoner mindre av sina skatteintäkter till kyrkans gemensamma verksamhet, dit bland annat Kyrkostyrelsen och domkapitlet hör.

Vår uppgift är att påminna om framtidens ekonomiska situation. Församlingarnas skatteintäkter kommer att minska, det är ett faktum, inledde ekonomiutskottets ordförande **Tapio Tähtinen** budgetdiskussionen.

Antalet församlingar med ekonomiskt underskott har ökat. Genom att sänka grundavgiften till Kyrkans centralfond är målet att stöda församlingarnas ekonomiska situation och verksamhet.

Motsvarar nästan en årslön

Församlingar och samfälligheter får alltså lite mer pengar än väntat att röra sig med nästa år.

Till exempel i Korsholms samfällighet innebär den här ena procentenheten 26 000 euro extra, det vill säga en

halv procent av samfällighetens budgeterade verksamhetskostnader på 4,6 miljoner, berättar ekonomichef **Frej-Erik Sikström** och ger exempel på ett par kostnader att jämföra med:

– Vi kommer att göra en omfattande renovering av en orgel för 20 000 euro och vi använder posttjänster för 18 000 euro.

Också för samfälligheten i Sibbo handlar det om summor i samma storleksklass, 28 500 euro i förhållande till verksamhetskostnader på knappt fyra miljoner.

– Det motsvarar nästan en persons årslön, säger ekonomichef **Jenna Rask-Backman**.

För Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet innebär sänkningen av centralfondsavgiften 35 000 euro i nästa års budget.

– Det är mycket välkommet att avgifterna för centralförvaltningen sjunker, eftersom vi står inför kännbara nedskärningsbehov. Det minskar underskottet i nästa års budget, säger förvaltningsdirektör **Diana Söderbacka**.

I den budget kyrkomötet slutligen godkände ingår också annat som hjälper församlingarnas ekonomi. En ändring i serviceavgifterna till Kyrkans servicecentral kommer i genomsnitt innebära en kostnadsänkning på 8 procent för församlingarna.

Mindre resurser, nya strukturer

Kyrkomötet hade redan tidigare beslutat att centralfondsavgiften skulle sänkas till 6,5 procent, men någon fast-

slagen tidtabell fanns inte. Kyrkomötet var inte heller enigt om att det var rätt tid att genomföra hela sänkningen nu.

– Man är rädd att sänkningen är för stor. Konsekvensbedömningen på lång sikt är inte slutförd, det fanns de som ville vänta och göra det först, säger **Åsa A Westerlund** som satt med i ekonomiutskottet.

Ekonomiutskottet grundade sitt förslag på att Kyrkans centralfond i slutet av det här året kommer ha ett överskott på över 50 miljoner. Avgifts-sänkningen kommer alltså inte ha konsekvenser för Kyrkostyrelsen eller domkapitlets ekonomi och verksamhet de närmaste åren. Utskottets mål är att Kyrkans centralfonds ekonomi ska vara i balans år 2021. Det betyder att intäkterna av centralfondsavgiften på 6,5 procent ska räcka för att täcka verksamhetens kostnader.

Bo-Göran Åstrand, kyrkomötesombud och kyrkoherde i Jakobstad, tackade för att utskottet ser till hur församlingarna ute på fältet har det.

– När man ska krympa en organisation är det viktigt att de olika nivåerna följs åt, de lokala och centrala. Det här är enligt mig ett gott exempel på det. De här pengarna vi nu talar om har betalats av församlingarna. Det är ett gott exempel från Kyrkostyrelsen att visa att de kan ges tillbaka när läget så möjliggör, sade Åstrand.

I framtiden betyder de minskade intäkterna att det kommer krävas prioritering och förändrade strukturer för kyrkans gemensamma verksamhet och förvalt-

ning, helt i enlighet med de riktlinjer för framtiden som kyrkomötet beslöt om i maj.

Ekonomiutskottet påpekade att alla uppgifter inom kyrkans gemensamma verksamhet ska granskas kritiskt och prioriteras i förhållande till de resurser som finns.

– Nu gör vi tvärtom mot hur det ofta gjorts tidigare, vi sätter först en ram för vad det gemensamma arbetet får kosta – sedan ser vi med hurdan organisation man kan göra det, säger Åsa A Westerlund.

PLOCK UR BUDGETEN

• **Församlingarna betalar** en procentenhet mindre av sina skatteintäkter till Kyrkans centralfond.

• **Avgiften till Kyrkans pensionsfond** höjs från 4 till 5 procent, medan arbetsgivarens pensionsavgift sänks.

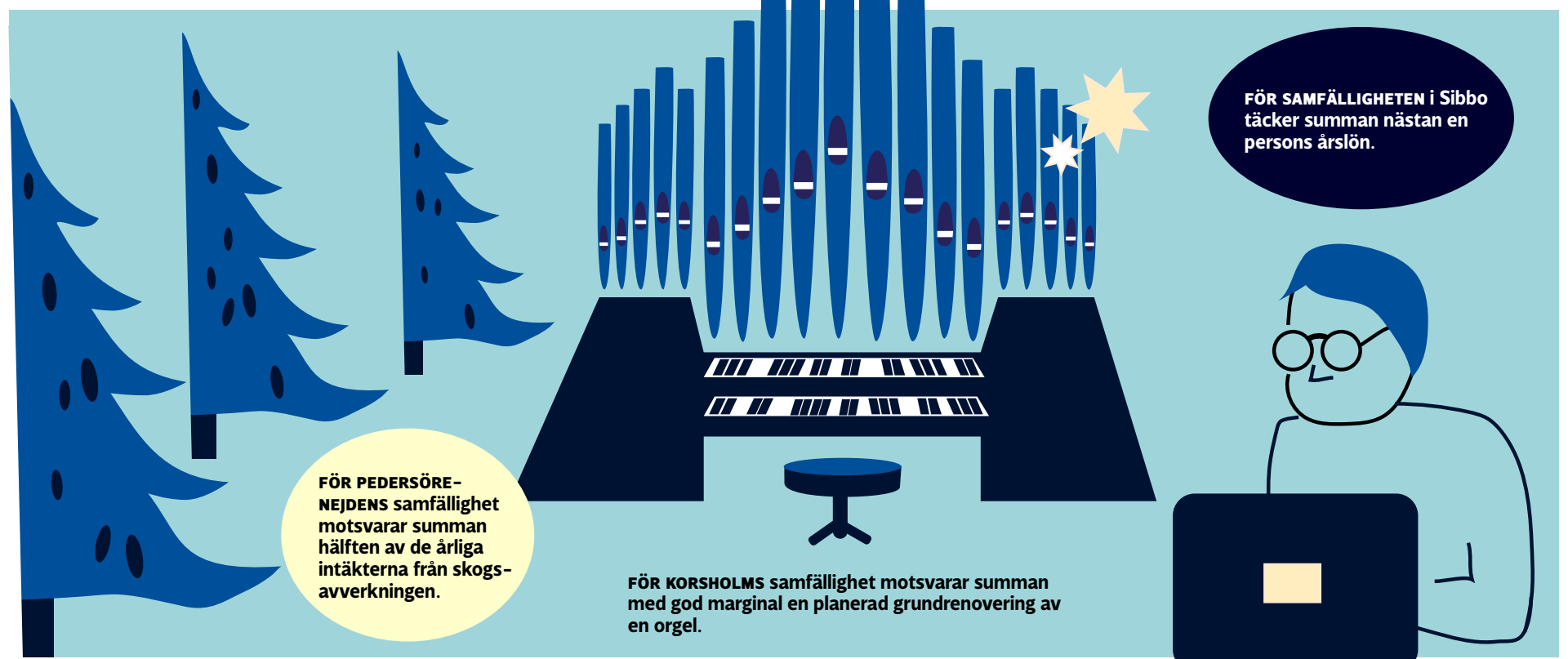
• **Serviceavgifterna** för Kyrkans servicecentral (Kipa) justeras, vilket sparar pengar för församlingarna.

• **Stiftssekreterare** och sakkunniga inom det internationella arbetet, som tidigare avlönats av missionsorganisationerna, tas upp i kyrkans budget.

• **15 000 euro** avsätts för att stöda skärgårdsförsamlingarnas verksamhet för turister och sommargäster.

”Vi sätter först en ram för vad det gemensamma arbetet får kosta – sedan ser vi med hurdan organisation man kan göra det.”

Åsa A Westerlund

EUTANASI BISKOPAR

Biskoparna mot eutanasi

I ett gemensamt ställningstagande tar biskoparna ställning i eutanasi-frågan. De betonar vikten av en värdig död och tillgång till smärtlindring i livets slutskede. Biskoparna vill att man utreder hur

man kan göra god vård i livets slutskede tillgänglig för alla som behöver den.

Biskoparna motsätter sig en eutanasilag. I stället vill de att man utreder om lagstiftningen är tillräcklig för att trygga god vård i livets slutskede för alla.

Biskoparna ser många allvariga problem med för-

slaget till eutanasilag. På vilka grunder drar man upp gränser för när det blir lagligt att avsluta en människas liv? Vem fattar beslutet? Skulle lagen förmedla budskapet att de människors liv som uppfyller kriterierna för laglig eutanasi inte är värdefullt? frågar biskoparna.

ÄRKEBISKOP VAL

Tapio Luoma nominerad

Esbo stifts biskop **Tapio Luoma** blev i måndags den fjärde kandidaten som officiellt nominerades i ärkebiskopsvalet. Att Luoma skulle kandidera har varit känt sedan tidigare.

RÄTTELSE VIGSELPRÄSTER

Åtta präster redo att viga Kyrkpressen skrev förra veckan att fyra präster i Borgå stift är redo att viga samkönade par. I själva verket är de dubbelt fler – åtta stycken. Förutom **Trygve Cederberg**, **Christer Åberg**, **Karl af Hällström** och **Peter Ny-näs** finns också **Jarmo Juntumaa**, som gick i pension från Esbo svenska församling, på Sateenkaaripapit-listan. Dessutom meddelade tre åländska präster, **Maria Widén**, **Maria Piltz** och **Gunnevi Styrström**, i våras att de kan tänka sig att viga samkönade när den nya äktenskapslagen träder i kraft. Vi beklagar misstaget.

SEXTIO INLÄGG räknades in under den långdragna remissdebatten om vigsel till äktenskap.

Trevande kompromissvilja

KYRKOMÖTET. Remissdebatten kring vigselrätten tog stort utrymme i ett annars luftigt kyrkomöte. Den bjöd också på överraskande kompromissvilja.

TEXT: MAY WIKSTRÖM FOTO: EMELIE WIKBLAD

Diskussionen kring en utredning om att avstå från vigsel till äktenskap slutade efter tre dagar och ett sextiototal inlägg med att kyrkomötet remitterade biskopsmötets framställning till konstitutionsutskottet. Meningsutbytet tog plats, och hade den här gången också utrymme i agendan att göra det på grund av en inte så ärendetung session.

Det var väntat att professor emerita **Eila Helanders** utredning, beställd av biskopsmötet, skulle leda till aktivitet i talarstolen. En viss dramatik blev det också. Den första sessionsdagen valde ordföranden att avbryta ombudet **Niilo Räsänen**s tal, något som föranledde presidiet att rensa luften kring saken följande dag när debatten återupptogs. Flera gånger under plenum påpekades det att strängt det gäller att fokusera

”En kompromiss bygger på element där bägge parter avstår från något för att få behålla något.”
Jouni Turtiainen

på framställningen som handlar om utredningen om att avstå från vigselrätten.

Nya vändningar

I korridorerna bedömde flera av ombuden ändå att måndagen också hade bjudit på en vändning i den låsta diskussionen om kyrkans ”viga eller inte viga” och att det fanns en ny ton av vilja att lösa det hela.

Som en vändpunkt nämndes ombudet **Jouni Turtiainens** inlägg där han tackade Helander för utredningen och konstaterade att den kompromiss hon föreslår är enda vägen framåt i ett låst läge.

– En kompromiss bygger på element där bägge parter avstår från något för att få behålla något. Tro mig, så löste också apostlarna många strider. Helanders kompromiss betyder inte att kyrkan överger den bibliska äktenskapsynen. Den tillåter bara en annan handlingsmodell, inför livets realiteter. Så gör vi också i kyrkan till exempel när vi viger fränskilda.

Turtiainen är kyrkoherde i Espoonlahden seurakunta. Hans offentliga kursändring i frågan kompletterades med en utmaning:

– Jag frågar er, bästa ombudsvänner. Är ni redo för en kompromiss och kyrklig konsensus, eller vill ni in i det sista hålla fast vid det ni ser som det enda rätta? Den här frågan riktas till oss alla. Är svaret ja har det en prislapp. På den står det att vi har kört fast så illa att vår kyrka kanske brister av sina egna strider om äktenskapet.

Vilja att kompromissa

Också biskopsmötets sekreterare, **Jyri Komulainen** twittrade när debatten var över för den här gången:

”Sju år på åskådarläktaren i kyrkomötet, och jag märker en ny kompromissvilja i luften.”

Ombudet **Patrik Hagman** uppmunttrade utskottet att beakta Jouni Turtiainens förslag att låta präster förrätta civil vigsel mellan samkönade utan att kyrkan gör några förändringar i sina dokument om äktenskapsynen.

Enligt Hagman är Turtiainen den enda som talat högt om vad han själv måste avstå från för att hitta en lösning – medan övriga sett på vad andra borde tumma på.

Han påpekar ändå problem med kompromissen:

– Det skulle förstärka den urholkning av vår kyrkas ämbete som inleddes när motståndare till kvinnliga präster började hävda att deras samvete går före kyrkans gemensamma tro, ett sätt att tänka som nu tagits över av präster på andra sidan av det teologiska spektret. Dessutom förutsätter det att staten ändrar sina lagar, alltså i praktiken att vi som kyrka blir mer beroende av staten, i stället för mindre, som är vad jag tror vi behöver sträva till.

Ombudet **Göran Stenlund** påminde i sitt anförande om klämförslaget som man fick med i samband med att prästämberet öppnades för kvinnor och menade att en sådan inte räcker som samvetsklausul.

– Det finns fortfarande en skara som älskar vår kyrka och uppriktigt vill tjäna den och dess medlemmar. Men på grund av deras ämbetsyn är deras verksamhetsmöjligheter begränsade idag. Vad skulle en ”kompromiss” betyda i praktiken. Hur hållbar är den? Är den i kraft om fem, tio, tjugio eller femtio år?

Biskoparnas framställning tas upp nästa år, tillsammans med ett liknande ombudsinitiativ i frågan.

SERVICECENTRAL UPPROP

Stödinsamling mot Kipa

Denna vecka pågår en stödinsamling bland församlingsekonomer och kyrkoherdar i Borgå stift för det upprop mot Kyrkans servicecentral Kipa som 65 finskspråkiga kolleger lämnat in i oktober.

Bakom insamlingen står förvaltningsdirektör **Diana Söderbacka** i Jakobstad.

– Jag tycker att deras ställningstagande är bra eftersom målet med Kipa, att åstadkomma en kostnadsinbesparing, har uteblivit. Vi gör inget nytt upprop utan samlar namn till stöd för det tidigare.

BISKOPSVIGNING HELSINGFORS

Laajasalo installerad

Den nya biskopen i Helsingfors stift, **Teemu Laajasalo**, har vigts till tjänst av ärkebiskop **Kari Mäkinen** i Helsingfors domkyrka senaste söndag.

I sin predikan talade Laajasalo om söndagens

FOTO: MARKKU PIHLAJA

text att be om förlåtelse och att förlåta.

– Möjligheten att få starta om från början är en av de mest otroliga tankarna i den kristna tron, sade biskopen och frågade: Vem kan du förlåta eller be om förlåtelse? Kan du tro att du är förlåten idag?

När inget längre är roligt

Det är viktigt att vara uppmärksam på sig själv. Om inget längre är glädjefyllt är det dags att söka hjälp.

TEXT: **ULRIKA HANSSON**

Den mörka tid på året vi nu befinner oss i kan kännas tung på många sätt.

– En del funderar på om det är mörkret som påverkar dem när de känner sig nere. Mörkret kan säkert vara en bidragande faktor, men är man depressiv beror det ofta i första hand på livssituationen. Det kan också vara kopplat till ens hormonbalans och till hur vårt samhälle fungerar i dag med människor som jobbar för mycket, säger Anna Korkman Lopes som är psykolog och jobbar på familjerådgivningen i Helsingfors samfällighet.

Det är viktigt att vara uppmärksam på sig själv.

– Kvinnor fungerar ofta utifrån andras behov, men man måste ge de egna behoven den uppmärksamhet de kräver. Man kan inte ta sitt eget välmående som en självklarhet.

Det finns både psykiska och fysiska signaler som kan tyda på depression.

– Om man märker att man inte längre har något nöje av det man brukar tycka om att göra, om det är svårt att komma sig ur sängen och gå till jobbet eller studierna och om man bara vill vara för sig själv

”Är man depressiv beror det ofta i första hand på livssituationen.”

Anna Korkman Lopes

och inte gå någonstans – då har det gått för långt.

Och det är värt att kolla upp läget i tid.

– Om man känt sig deppig i mer än två veckor och inte fått livet att fungera så lönar det sig att söka hjälp, säger Korkman Lopes.

Var och en får sina egna och specifika symptom.

– Om man känner sig själv vet man vad man brukar få. Det är den svagaste länken som ger vika. En del får migrän, andra får ledvärk. Också då humöret svänger väldigt snabbt så att man är snäsig, saknar tålmod, är hemskt irriterad och arg på allt och ens reaktioner är oproportionerliga så kan det vara ett tecken på depression.

Andra signaler att vara uppmärksam på är svindel och ryckningar i ansiktet.

– Olika typer av ticks har med trötthet och stress att göra.

Självhjälp och andras hjälp Det kan låta som en kliché, men

faktum är att små justeringar i vardagen kan ha stor betydelse för ork och humör.

– Det finns klara samband mellan rörelse och välmående, därför brukar motion vara en del av behandlingen av depression. Vid rörelse producerar kroppen nämligen mera serotonin.

Mat och motion

Motion behöver inte vara något krävande som utförs i gym eller simhall.

– Håll det enkelt. Uträtta ärenden till fots, ta trappan i stället för hissen. Tio minuter om dagen är betydligt mer än inget alls.

Också maten har betydelse.

– Hur skärpta vi är har att göra med vad vi ätit de senaste två timmarna. Det är värt att fundera på om näringen kommer från snabbmat och godis eller från naturliga råvaror.

Att välja bort i vardagen är en viktig konst.

– Vi kan lätt ta på oss ansvar och aktiviteter som inte skulle behövas. Även om vi är entusiastiska i början kan det bli för mycket. I barnfamiljer kräver dessutom barnens aktiviteter en hel del skjutsande. Om man inte lyckas välja bort kanske man i stället prutar på sömnbehov, och det är aldrig en bra idé.

Mänsklig kontakt behöver vi alla, kanske speciellt om vi känner oss nere.

– Men i vilken dos måste man fundera ut själv. Vad ger mig energi och vad tröttar ut mig?

Många har fördomar mot mediciner och eventuella biverkningar.

– Men depression är en allvarlig sjukdom, potentiellt dödlig. Därför är det värt att diskutera för- och nackdelar med mediciner med en läkare. Mediciner tar inte ensam hand om problemet utan måste kombineras med att man tar itu med grundproblemet som kan ha med ens livssituation och relationer att göra.

DISKUSSION ÄKTENSKAPSPRAXIS

Vigsel på agendan

Viga alla eller ingen? Nu presenterar **Eila Helander** sin utredning om kyrkans vigselrätt i en diskussion ordnad av Gemenskapsrörelsen.

Under höstens kyrkomöte i Åbo fördes en livlig

diskussion kring professor Eila Helanders utredning om kyrkans vigselrätt. Hon konstaterar att kyrkan inte borde avstå från vigselrätten och att kyrkan utan att avstå från sin nuvarande äktenskapspraxis kunde präster rätt att viga par av samma kön.

Gemenskapsrörelsen, en

stördorganisation för sexuella minoriteter och könsminoriteter inom kyrkor och samfund, ordnar en diskussion i Johannessalen i Helsingfors den 22 november.

– Vi är väldigt glada att Eila Helander ställer upp och inleder samtalet. Hennes förslag kunde tänkas vara en utväg ur den här

återvändsgränden, säger informatör **Ulf Särs**.

Kyrkomötesombudet och kyrkoherden **Jouani Turtiainen** var vidtalad för diskussionen i Johannes församling redan innan han fick en central roll under höstens kyrkomöte, när han föreslog att präster kunde förrätta civila vigslar

av samkönade par.

– Men sannolikheten att förslaget blir verklighet är ganska liten med tanke på att det skulle kräva en lagändring. Präster har inte rätt att viga civilt som läget är nu.

Kyrkomötesombud, redaktör **Johanna Korhonen** medverkar också.

Bengt Johansson fick pris för texter

PRISBELÖNT. Bibelpri- set år 2017 går till mu- sikern Bengt Johansson. I prismotiveringen sägs bland annat att han får priset för sin stilistiska och poetiska stringens som är djupt rotad i de bibliska texterna.

TEXT: NICKLAS STORBJÖRK

Bengt Johansson är välbekant också för den finlandssven- ska publiken. Han har besökt Finland otaliga gånger under årens lopp och hans lovsång- er har sjungits mycket ock- så här och återfinns i den nya psalmboken.

Prismotiveringen i dess helhet lyder: "Med en sti- listisk och poetisk stringens djupt rotad i de bibliska tex- terna – inte minst i Psaltaren – har Bengt Johansson som sångförfattare och musiker under ett kvarts sekel varit en av de ledande företrädarna för skapandet av svensk lovsång. Med sin musikaliska kvalitet och bredd har han kommit att uppskattas över generations- gränserna och hans sånger och psalmer sjungs i dag i de flesta kristna sammanhang."

Pristagaren själv känner sig hedrad.

– Jag är väldigt glad över att få ta emot Bibelpri- set 2017. Det är en stor ära och jag kän- ner en djup tacksamhet! Bi- beln har alltid varit viktig för mig, under min uppväxt och sedan som min kompass i vuxenlivets alla skiften.

Musikalisk familj

Bengt Johansson föddes 1952 i Mullhyttan i Närke i en mu- sikintresserad familj. Pappa Ragnar sjöng solo i kyrkan och mamma Maria ledde gi- tarrsysterna och spelade or- gel. Som fjortonåring starta- de Bengt Johansson sitt för- sta band med brodern Hans Johansson och Sören Säter- hagen. Instrumenten var sex- strängad och tolvsträngad gi- tarr och kontrabas. Sängen sjöngs ofta i tätastämmor som hos förebilderna The Seekers,

BENGT JOHANSSON har gett ut lovsångsskivor i snart 30 år. FOTO:PRESSBILD

Byrds och Simon and Gar- funkel.

Bengt Johanssons musik påverkades under 1970-talet både av rock- och bluesin- fluenser. Elgitarr och trum- mor lades till bland instru- menten. Musikgruppen Le- kebergstrion blev Hoppets Horisont, som 1984 omfor- mades till bandet Terra No- va. Senare sadlade Bengt Jo- hansson om för att satsa på lovsång och församlings- musik. Inspirationskällan var självklar.

– Psaltarens psalmer är mitt dagliga bröd och i evangeliernas berättelser möter jag den kärlek som bär mitt liv. Min erfarenhet är att Bibelns ord verkligen är ord som håller för hela li-

SVENSKA BIBELSÄLLSKAPETS BIBELPRIS

• **Bibelpri- set instiftades** 2004 med anledning av den världsvida bibelsällskapsrörelsens 200-årsjubileum. Priset utdelas årligen till en person "verksam inom kultur, forsk- ning, samhällsdebatt eller andaktsliv, som i sin gärning bi- dragit till att göra Bibeln känd och använd".

• **Tidigare pristagare** är Kerstin Ekman (2004), Anders Piltz (2005), Ylva Eggehorn (2006), Christer Åsberg (2007), Mi- kael Hansson (2008), Sven-David Sandström (2010), Mi- chel Östlund (2011), Åsa Larsson (2012), Kristian Lundberg (2013), Niklas Rådström (2014), Ylva Q Arkvik (2015) och Tomas Sjödin (2017).

vet och ur den insikten har inspirationen till många av mina sånger vuxit fram.

Bengt Johansson släpp- te sin första lovsångsskiva, *Vind Över Vatten* 1989 och har nyligen gett ut sitt tjugonde soloalbum *Klara låga*.

– Jag har fått "smaka och se, att Gud är god". Det är ord som kommit till mig från Bi- beln. Det är ingen överdrift att säga att allt mitt skapan- de har sin källa och sitt dju- paste ärende härifrån, berät- tar Bengt Johansson.

VÅGA FRÅGA

Bönegrupp utan ledare?

ANN-SOFI STORBACKA ÄR SJUK- HUSPRÄST OCH SVARAR PÅ LÄ- SARFRÅGOR OM TRO OCH LIV.

Behöver en kristen böne- eller samtalsgrupp alltid en ledare? Om gruppen inte har en ledare, hur kan den bäst hantera till exempel personkonflikter?

DET ÄR lätt att komma att tänka på leda- rens person när man tänker på leda- skap. Vem är tillräckligt kunnig, vem kan få gruppmedlemmarna motivera- de till att delta? Vem är bra på att ska- pa en god atmosfär i en grupp? Ledar- skap handlar också om mer och om an- nat än om en ledares personliga egen- skaper. En grupp kan fungera bra utan en tydligt utsedd ledare, men det krä- ver mer av gruppmedlemmarna.

Om en grupp har en utsedd ledare har redan flera beslut fattats på förhand om hur gruppen ska arbeta. Av en leda- re förväntas ett visst ansvar för gruppens verksamhet. Men det är inte alls självklart hur det här ansvaret ser ut i prak- tiken. Därför behövs det alltid i en ny grupp en diskussion om gruppens arbetssätt. Vad hör till exempel till ledarens ansvarsuppgifter? Har någon eller några i gruppen ansvar för vissa uppgifter? Vad beslutar ledaren om? Vad beslutar man om tillsammans?

Har man inte en tydlig ledare behöver gruppmedlemmar- na komma överens om flera saker än om gruppen skulle ha en utsedd ledare. Grup- pen ska ta ställning till bå- de principiella och praktis- ka saker. Det är lättare att få syn på de praktiska sa- kerna som möjliggör grup- pens verksamhet. Hur ofta ska gruppen samlas? När och var samlas den? Hur informerar man om gruppens verk- samhet till medlemmarna? Vem eller vilka har ansvar för att det praktiska fungerar?

Till de principiella sakerna hur gruppens arbetssätt och gruppens sammansättning. När gruppen samlas första gång- en behövs överenskommelser om ramarna som styr grup- pen. Hur ser en gruppträff ut? Hur länge ska den räcka? Hur många medlemmar är lagom? Är gruppen öppen för nya medlemmar? Till ramarna hör också överenskommelser om vem eller vilka sköter de uppgifter som annars skulle falla på ledaren. Hur inleds och avslutas samlingarna? Ska nå- gon förbereda en inledning? Ska uppdragen cirkulera mel- lan medlemmarna?

Personkonflikter i en grupp är utmanande oberoende av om gruppen har en tydlig ledare eller inte. Särskilt i en grupp utan utsedd ledare är det viktigt att man tar upp möjligheten att någon i gruppen tar för stor plats på bekostnad av andra. Vad gör vi i den här gruppen när vi märker att en konflikt är på uppseglande eller när någon dominerar på andras be- kostnad? Att redan i början föra ett samtal om detta gör det sedan lättare att i ett tidigare skede ta tag i sådant som stör.

Fråga KP:s expertpanel

I KP:s frågespalt besvaras frågor om tro och andlighet av präster i den lutherska kyrkan. Frågor om relationer, häl- sa, familj och fostran besvaras av sjukskötare och kyr- kans familjerådgivare. Redaktionen behöver ditt namn och dina kontaktuppgifter, men du får gärna ställa din fråga anonymt i tidningen. Redaktionen väljer och edite- rar frågorna. Adressen är redaktionen@kyrkpressen.fi eller Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. Märk kuvertet "FRÅGA". Panelen besvarar frågor endast i tidningen.

PÅ TVÄREN MALIN AHO

Nedräkningen har börjat

När jag går till jobbet kan jag välja att gå förbi en räknare som visar hur många dagar det är kvar till julafton. Under hösten var det trevligt att följa med hur siff- rorna minskade från 100 da-

gar till åttio och sextio. Men ju närmare julen vi kommer desto mer ambivalent blir jag inför räknaren.

Jag tycker om julen, jag tycker om stämningen som byggs upp inför högtiden och jag gillar gemenska- pen och mysfaktorn. Ja, jag gillar till och med julmusi-

ken och julbelysningen. Men det som gör mig, och troli- gen många andra, stressad är presenterna som ska in- handlas.

Varje år önskar jag att jag köpt julklapparna redan i juli och att de nu skulle ligga inpackerade i skåpet och vänta, och varje år märker

jag att det fortfarande bara är en önskan. Istället kom- mer jag på mig själv med att mer eller mindre upp- jagad bolla julklappsidéer i huvudet medan jag skyndar fram på gatan eller trängs i spårvagnen.

Att försöka hitta en be- tydelsefull present till nå-

gon som inte själv vet vad hen vill ha eller tycker sig behöva känns svårt. Sam- tidigt är det här med att ge en tvåvägsgrej. Det gläder också mig att se mina nä- ra och kära glada. Därför vill jag åtminstone försö- ka hitta något av betydelse, men också komma ihåg att

glädje skapas av samvaro och inte av dyra presenter.

När tidningen gick i tryck visade räknaren 41 da- gar kvar till julafton. Pul- sen har lugnat sig en aning och listorna i huvudet bör- jar ta form. Det är dags att kavla upp ärmarna och sät- ta igång.

Äktenskapspraxis diskuteras

UTREDNING. Viga alla eller ingen? Nu presenterar Helander sin utredning om kyrkans vigselrätt i en diskussion ordnad av Gemenskapsrörelsen.

TEXT: **ULRIKA HANSSON**

FOTO: **MALIN AHO**

Under höstens kyrkomöte i Åbo fördes en livlig diskussion kring professor **Eila Helanders** utredning om kyrkans vigselrätt. Hon konstaterar att kyrkan inte borde avstå från vigselrätten och att kyrkan utan att avstå från sin nuvarande äktenskapspraxis kunde ge präster rätt att viga par av samma kön.

Gemenskapsrörelsen, en stödorganisation för sexuella minoriteter och könsminoriteter inom kyrkor och samfund, ordnar en diskussion i Johannesalen i Helsingfors den 22 november.

– Vi är väldigt glada att Eila Helander ställer upp och inleder samtalet vi ordnar. Hennes förslag kunde tänkas vara en utväg ur den här återvändsgränd, säger informatör **Ulf Särs**.

Civil vigsel

Kyrkomötesombudet och kyrkoherden **Jouni Turtiainen** var vidtalad för diskussionen i Johannes församling redan innan han fick en central roll under höstens kyrkomöte, när han föreslog att präster kunde förrätta civila vigslar av samkönade par.

– Men sannolikheten att förslaget skulle bli verklighet är ganska liten med tanke på att det skulle kräva en

ULF SÄRS är en av debattörerna i en diskussion om äktenskapspraxis.

lagändring. Präster har inte rätt att viga civilt som läget är nu.

Utöver Ulf Särs och Eila Helander medverkar också **Johanna Korhonen**, som är redaktör och kyrkomötesombud.

Diskussionen har redan väckt stort intresse på sociala medier.

– Många säger att den här diskussionen kommer precis vid rätt tidpunkt, säger Ulf Särs.

Diskussionen under rubriken "Viga alla eller ingen?" ordnas 22.11 kl. 19 i Johannesalen, Högbergsgatan 10 D, vån. 2 av Gemenskapsrörelsen.

Församlingsförbundet – för kyrka och kultur

VAD GÖR VI?

Församlingsförbundet verkar för att stöda det kyrkliga livet i Svenskfinland på många olika sätt. Vi ordnar utbildningar och träffar för förtroendevalda och frivilliga i församlingarna, vi arrangerar resor för olika grupper till intressanta ställen, vi sköter om Retreatgården Snoan och verksamheten där, vi samarbetar med församlingar i projekt kring kyrka och kultur, vi sköter om Vägkyrkan på svenska, vi utbildar och inspirerar inför församlingsval på svenska, vi ordnar med gudstjänster på svenska i Lappland under påsken, vi förvaltar en rad specialfonder som understöder kyrklig verksamhet, bland annat Fonden för kristet arbete bland barn, mm.

Vårt förlag Fontana Media ger ut bra böcker och material. I år har vi fått en ny fin Psalmbok. Tidningen Kyrkpressen når de flesta Finlandssvenska hem varje vecka. Det är stort.

Mycket blir gjort med små medel och många saker har stor betydelse för våra svenska församlingar och vårt svenska stift.

BLI MEDLEM

Bli medlem i Församlingsförbundet om du vill stöda för vårt arbete. Medlemsavgiften är 15 € per år. Som medlemsförmån får du Årsbok för Borgå stift hem på posten inför jul och du får 10 % rabatt på böcker på Fontana Media.

TAG KONTAKT

Tag kontakt och kom med i arbetet för ett rikt församlingliv och en aktiv kyrka på svenska i Finland! E-post: kontakt@forsamlingsforbundet.fi, verksamhetsledare Kalle Sällström, tfn 050-3562 475.

EN GÅVA

Vill du ge ett bidrag i form av en gåva, donation eller testamente, litet eller stort – ta kontakt, vi hjälper med det praktiska.

FÖRSAMLINGSFÖRBUNDET r.f.

Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
forsamlingsforbundet.fi

RÄDSLÅ. Itohan Okundaye från Nigeria älskade skolan som liten flicka. Hon drömde om att bli läkare. Aldrig någonsin hade hon trott att hon skulle bli ett offer för människo- och sexhandeln.

Det var ett liv fyllt av fasa och förtryck

TEXT OCH FOTO: **ULRIKA HANSSON**

– Jag tänker att jag måste göra det lilla jag kan. Jag är så tacksam att få tala om det här i dag.

Så inleder Itohan Okundaye sitt anförande på en konferens med fokus på kvinnor, Blomma-konferensen som ordnades i september i Helsingfors. Det är fyra år sedan hon kom till Finland. Hennes väg hit har varit lång och fylld av fasa. I sex år har hon levt som offer för människo- och sexhandeln i Italien.

Hon växte upp i Benin City i södra Nigeria.

– Min mamma var den femte i ordningen av min pappas sex fruar. Jag var alltid tvungen att arbeta före skolan. Men jag älskade skolan, och jag ville bli läkare.

Det blev allt tuffare för familjen att klara sig och Itohan led när hon såg hur hårt hennes mamma var tvungen att jobba för att få allt att gå runt.

– I femtonårsåldern slutade jag skolan för att kunna hjälpa mamma. Ibland var klockan två eller tre på natten innan vi kunde gå hem från våra olika jobb.

Sedan kom erbjudandet som förändrade allt.

– Jag var så glad när jag blev erbjuden att resa utomlands. Det var ett av de lyckligaste ögonblicken i mitt liv.

När människor i hennes hemtrakter får erbjudande om att resa utomlands och jobba är det oerhört värdefullt för dem. De är desperata i sin jakt på ett bättre liv, och de ser möjligheten att förtjäna pengar och hjälpa sina familjer som är kvar i hemlandet.

– Det bästa sättet att hjälpa är därför att ge människor kunskap om vad människohandel är.

Maktlös i Italien

– Ingen vill hamna i den situation jag varit, säger Itohan Okundaye med eftertryck. Ett liv inom människohandeln är ett fasansfullt liv.

Prostitutionen började genast när hon anlände till Italien. En så kallad madame blir offrens överhuvud. De sägs stå i en skuld till henne, i Itohans fall 40 000 euro. Skulden är naturligtvis fiktiv.

– Aldrig någonsin hade jag kunnat föreställa mig att jag skulle bli prostituerad. Det var så fruktansvärt att jag inte riktigt kan berätta. Jag var så oförstörd och kunderna så elaka.

Hon har blivit strypt, misshandlad och hotad till döden. Pengarna hon tjänade fick hon inte behålla själv. När hon berättar om sitt liv betonar hon samtidigt:

– Jag vill ge människor en djupare förståelse av människohandel. Men det är så svårt att förstå vad dessa kvinnor går

igenom. Det låter totalt ofattbart.

Hon har mist många av sina vänner. De har bland annat blivit knivhuggna till döds eller gått ner sig i drogberoende.

En människa som faller offer för människohandel mister sina valmöjligheter.

– Man är rädd för alla, man är hjärntvättad och ser ingen utväg. Man kan inte gå till sjukhuset och vågar inte vara i kontakt med myndigheter. Man känner att livet är över.

Människohandeln förändrar också en människas känsloliv och personlighet.

– Du börjar se på dig själv och på andra som skräp. Och du blir en ond människa på grund av hur du behandlas, när du misshandlas och våldtas.

En graviditet i en frivillig relation, efter att hon hade lyckats betala bort den fiktiva skulden, blev början på något helt nytt.

– När jag blev gravid trodde jag inte att det var möjligt efter allt jag gått igenom. I det skedet var jag så trött och hade så nog. Jag frågade mig: Är det så här jag ska leva mitt liv? Hur ska jag förändra mitt liv? Jag tänkte att jag måste sluta med det här. Men samtidigt var jag så rädd: Hur ska jag överleva om jag slutar? Hur ska jag försörja mig och var ska jag bo? Det är en kamp i ens inre.

Om man försöker dra sig ur sin situation men stannar kvar i landet där man

**ITOHAN OKUN-
DAYE** vill berätta om sitt liv eftersom hon anser att det bästa sättet att hjälpa är att ge människor kunskap om vad människohandel är.

hamnat i sexhandeln vill de dra en tillbaka, berättar hon.

– Man är helt hjälplös, helt ensam och helt bunden. Det finns inga system som hjälper och den italienska polisen dumpar en tillbaka på gatan.

Itohan Okundaye hade hört om Finland. Hon grep chansen att åka till Finland när den kom.

– Jag var ensam och gravid när jag landade på flygplatsen. Jag gick genast fram till polisen och berättade varför jag var där.

Ändlös väntan

– Min son är det bästa som har hänt i mitt liv. Varje dag är jag tacksam över att jag har honom. Jag tackar Gud för honom.

Itohan Okundaye och hennes son, som alltså föddes i Finland, befinner sig mitt i en tärande process om att få stanna här. Hon har fått sex avslag på asylansökningar och överklaganden av nekande beslut, som gått till Förvaltningsdomstolen och Högsta förvaltningsdomstolen. Det är polisen som avvisat henne, vilket är möjligt i så kallade Dublin-fall. Enligt Dublinförordningen ska det land en person först anlant till ansvara för avgörandet i asylansökningen, i hennes fall Italien.

Hade hon fått berätta sin historia ordentligt hade ärendet troligen gått vidare

till Migrationsverket. Som det är nu har hon inte alls hörts av Migrationsverket.

– Inte en enda gång under min asylprocess har jag blivit intervjuad, bara fyllt i papper.

Hon beskriver det som en berg- och dal-bana av hopp och förtvivlan och tålmodsprövande väntan.

Hon och andra kvinnor i samma situation tillbringar sina dagar på ett gemensamt boende.

– Kvinnorna där väntar och lider. De stannar helst inom fyra väggar med sina barn och de har inte så många andra ställen att gå till än den lokala matbutiken. Så har livet varit för mig i tre år nu.

Efter det andra avslaget på hennes asylansökan i Finland skulle hon utvisas till Italien.

– Fyra poliser kom till min lägenhet på kvällen. Jag blev tvungen att packa mina saker. Vi skulle till Milano via Helsingfors. Min son var så skräddad.

Poliserna lämnade henne och sonen på flygplatsen där hennes ärende skulle ses över ett första varv. Däremot stannade en representant från Diskrimineringsombudsmannen som var med för att övervaka utvisningen på grund av klagomål om hur människohandelsoffer behandlas i utvisningsprocessen. Representanten kunde konstatera att offren inte får hjälp vid utvisning till Italien.

– Det slutade med att de italienska myndigheterna skickade oss tillbaka. Vi satt på samma plan tillbaka till Finland som poliserna som eskorterat mig. Det här är omänskligt! Sådana som redan lidit så mycket borde inte utsättas för ännu mera smärta, säger Itohan Okundaye.

För kvinnor i denna situation väntar knappast någon lycklig framtid om de utvisas till sitt hemland eller Italien.

– Det finns ingenting att komma tillbaka till, säger Itohan Okundaye. Stödsystemen är undermåliga och risken att återigen hamna i prostitution överhängande. Dessutom finns människohandlarna kvar. De har stora nätverk och fortsätter att förfölja offren om de får nys om var de befinner sig.

Han lämnade mig aldrig

Det är bland annat den långa väntan i processen om att få stanna som fört Itohan Okundaye till Blomma-konferensen i Helsingfors.

– Jag började tänka: Vad kan jag göra? Jag måste komma ur mitt skal och inte vara bunden längre.

Hon återkommer också ständigt till sin gudstro. Och av någon anledning har rädsla eller bitterhet inte tagit över.

– Jag har alltid haft en tro. Gud lämnade mig aldrig, inte för ett ögonblick.

Det har funnits så många gånger som jag kunde ha dött, men jag lever. Också när jag hade det som värst kändes han nära. När alla andra överger dig finns han kvar.

Gud har förändrat hennes liv, säger hon.

– Kärlek föder kärlek. När jag känner hans kärlek kan jag visa kärlek.

Hon ber, läser Bibeln, lyssnar till online-predikningar och sjunger lovsånger, gärna dagligen.

– Det hjälper mig att ta bort fokus från det som har hänt. Det känns helande.

Vad händer nu?

Itohan Okundaye drömmer om att få studera, lära sig språk och kanske jobba inom vården.

– Eller så skulle jag vilja göra det jag gör nu, åka runt och sprida kunskap om det här.

Hennes son har fått namnet Light (ljus).

– Guds ljus, förtydligar hon. Det är tufft att vara ensam förälder. Men jag försöker vara så glad jag kan för hans skull.

Fortsättningsvis återstår väntan och en ny ansökan om uppehållstillstånd. Väntan på att få börja ett liv med alla de förutsättningar som för så många är så självklara.

KOMMENTAR ULRIKA HANSSON

En styrka jag aldrig kommer att förstå helt

MÄNNISKOR SOM HANDELSVARA. Det är så oerhört svårt att verkligen förstå. Men människorna som drabbas finns, och nära oss dessutom. Hon sitter där i soffan bredvid mig och pratar. Och hon ser alldeles vanlig ut, stiligt klädd i svart och vitt.

Vi pratar lite om hur det är att vara småbarnsförälder. Det är alltså hon som är det så kallade offret, Itohan Okundaye. Och jag inser ju att hon är allt annat än det som människohandlarna har tvingat henne att vara, en roll som inte passar henne eller någon enda människa.

Hon verkar trött efter att ha berättat sin historia med stor inlevelse, sorg och frustration för oss konferensbesökare. Men hon skulle vara villig att göra det igen och igen, för att sprida kunskap och motverka det onda. För att ingen ska behöva ha det som hon har haft det.

Efter att ha träffat Itohan funderar jag också på hoppet, som nästan aldrig dör. Och i hennes fall också en gudstro som inte lämnat henne. Jag är för skyddad och privilegierad för att någonsin förstå den segheten fullt ut. Men jag lyssnar och iakttar och tänker att jag i minnet ska återkomma många gånger till Itohan och detta hoppfulla mysterium om överlevnad som hon förmedlar.

ITOHAN OKUNDAYE från Nigeria var människohandelsoffer i Italien i sex år. Tillammans med Eva Biaudet pratade hon om människohandel under Blomma-konferensen i september i Helsingfors.

Människohandeln ser likadan ut i alla länder

BROTTLIGHET. Ett offer är inte nödvändigtvis inlåst, utan låset utgörs av psykologisk makt.

TEXT OCH FOTO: **ULRIKA HANSSON**

– Politiker har svårt att tänka sig in i offrets situation. Man frågar sig: Varför gick hon inte sin väg? Varför flydde hon inte? För att förstå är det viktigt att höra hela historien. En människa som fallit offer för människohandel är inte nödvändigtvis inlåst, utan det handlar ofta om en psykologisk makt över den andra.

Det säger riksdagsledamot **Eva Biaudet** som deltog i seminariet om människohandel där **Itohan Okundaye** berättade sin historia. Biaudet jobbade under åren 2007–2010 som särskild representant för bekämpning av människohandel vid OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa).

Det kan också uppstå ett emotionellt band mellan offer och människohandlare.

– Då är det fråga om liknande lojalitetsmekanismer som i parrelationer där kvinnor utsätts för kontinuerlig misshandel.

Hela 80 procent av människohandelsoffren är kvinnor och barn. Biaudet påpekar också att man inte alltid kan se vem som är ett människohandelsoffer.

”Då är det fråga om liknande lojalitetsmekanismer som i parrelationer där kvinnor utsätts för kontinuerlig misshandel.”

– Men däremot fungerar människohandeln, som är en av de värsta formerna av brottslighet, likadant i alla länder.

Svårt att fälla

– Vi har få fällande domar i Europa i människohandelsfall. Polis och myndigheter som hjälper offret måste kunna vinna offrets förtroende, annars är han eller hon ovillig att medverka i utredningen och domstolsprocessen.

– Det är också svårt att få fast den huvudsakliga människohandlaren. Det finns så många i kedjan som människohandeln är lönsam för.

Människohandel gäller förutom sexhandeln också utnyttjande i arbetsliv. – Till bilden hör ofta att offret inte får någon lön, lever under svåra förhållanden med dåligt boende och utan sjukvård.

Men offer för sexhandeln blir ändå traumatiserade på ett annat sätt på

grund av våldet.

– Det finns många likheter i trauman mellan tortyroffer och människohandelsoffer inom sexhandeln. Det sexuella utnyttjandet skadar en människa både fysiskt och psykiskt.

Eva Biaudet konstaterar avslutningsvis att det finns utrymme för förbättringar i Finland.

– Vi har inte ännu skapat system för att erbjuda offer möjligheter till ett bättre liv, till exempel utbildning och stöd.

INKONSEKVENTA BESLUT OCH UNDERMÅLIGA HJÄLPSYSTEM

- **Nigeria är** Afrikas folkrikaste land med lite under 187 miljoner invånare.
- **Knappt hälften** av befolkningen är kristen och en knapp andra hälft muslimsk. Cirka fem procent utövar lokala etniska religioner.
- **Av den** nigerianska människohandeln beräknas två tredjedelar rikta sig mot Europa. Huvuddestinationen är sedan många år tillbaka Italien.
- **Att bli** offer för människohandel innebär inte automatiskt att man beviljas asyl eller annat internationellt skydd i Finland.
- **Att kvinnliga** människohandelsoffer utvisas tillsammans med sina barn har gjort Unicef oroad över att de finska myndigheterna inte följer FN:s barnkonvention om att barnets bästa alltid ska ställas i första rummet.
- **Migrationsverkets beslut** när det gäller kvinnliga människohandelsoffer från Nigeria har kritiserats för att vara inkonsekventa och oförutsägbara, vilket strider mot god förvaltningssed.
- **Enligt en** rapport från Diskrimineringsombudsmannen

beviljades bara 19 av 54 nigerianska människohandelsoffer skydd i Finland under 2015 och fram till juli 2016. Majoriteten har avvisats till Italien eller Nigeria.

• **De hjälpsystem** som ska fånga upp människohandelsoffren när de har utvisats till Italien eller Nigeria är överbelastade och fungerar undermåligt, bland annat NAPTIP i Nigeria har mycket dåligt rykte och sägs vara en del av det korruperade systemet.

• **Sedan februari** i år har Migri klarare direktiv om vilka offer som kan utvisas och inte. Man beaktar offrets sårbara ställning, hennes skyddsnet och barnets utsatthet.

Källor:

Longplay, ”Din rädsla är objektivt sett inte befogad” (2016), Jeanette Björkqvist.

Hufvudstadsbladet, ”Migrationsverket svarar på kritik om avvisningen av nigerianska kvinnor” (17.8.2016), ”Ta det säkra för det osäkra” (18.9.2016), ”Vi är rädda att hon dödas om hon åker” (17.8.2016).

Wikipedia

HANDGJORDA TRO, HOPP & KÄRLEK

Bordsmodell, väggmodell och traditionell fönstermodell. Kompletterat med belysning

Beställ från Bjarne Backlund
mobil: 0400-260 038, e-post: bjarne.backlund@multi.fi

Köpes antikviteter
i hela svenska Österbotten

- Alla sorters möbler, oberoende av skick
- Annat gammalt lösöre och hela dödsbon.

Köp- och försäljning Raul Pohjonen
Idrottsg. 19, Gamla Karleby. Svar på svenska 06-831 3137, 044-913 8284

Kontant betalning
Varorna avhämtas.

Fånglägerhelvetet Dragsvik

Fånglägret i Dragsvik skördade sommaren 1918 mer än 3 000 röda fångars liv och resulterade i landets största massgrav på åsen utanför dagens Nylands brigad.

Vad var det egentligen som hände? Hur och varför urartade lägret till den kanske största humanitära katastrofen i Finlands moderna historia? Sture Lindholm uppmärksammade bok belyser den förvånansvärt okända tragedin.

Inbunden, 288 sidor. Ca:pris: 36€

Förlaget PROCLIO, Ekenäs
Finns i bokhandlarna eller beställ via www.proclio.fi eller e-post: info@proclio.fi

Finlandssvenska kvalitetsresor med svensk-språkig reseledare och max. 20 resenärer.

Victoria Falls, Rovos Rail och Cape Town
14-27.2.2018
Upplev Victoria Falls och en av världens finaste tågresor Rovos Rail. Vi avslutar med 5 nätter på Table Bay hotellet i Cape Town.
15 dagar - 6.280€

ISLAND
19-26.5.2018
Välkommen till Island med sina varma källor och sin dramatiska natur!
8 dagar - 2.980€

FÄRÖARNA
14-19.6.2018
På denna resa får du se det bästa av Färöarna samtidigt som du har tid för egna strövtåg. Utflykter varje dag inkluderat lunch.
6 dagar - 2.280€

Läs mer på www.martinsresor.ax
Tel. 0457 344 1132 eller mån-fre 9-16
Tel. 018 23 215

Martins Resor

JOUR
DYGNET RUNT
050 34 71555

Vi hjälper i sorgen.

HELSINGFORS
BERGHÅLL 010 76 66500
FORUM 010 76 66620
MALM 010 76 66630
ÖSTRA CENTRUM 010 76 66590
TÖLÖ 010 76 66530

ESBO
ALBERGA 010 76 66610
ESBOVIKEN 010 76 66640
HAGALUND 010 76 66570

VANDA
DICKURSBY 010 76 66560
MYRBACKA 010 76 66600
HYVINGE 010 76 66580
KERVO 010 76 66550

Samtalspris 0,0835 €/samtal + 0,1209 €/min

HOK-ELANTOS BEGRAVNINGSTJÄNST
hok-elannonhautaupalvelu.fi hok-elannonlakipalvelu.fi

Valioravinto

Carmolis
Örtdroppar
80 ml
9,40€ (norm. 11,40€)

KarpaLact
Strong
60 kaps
23,90€ (norm. 29,70€)

För kvinnligt välmående

Erbjudandena är i kraft tills 30.11.2017

Larsmo Apotek Lokal Apoteket
Kackurvägen 1, 68570 Larsmo
Öppet: må-fre 9-17 Tfn: 06-723 4199

Resor 2018:

Almuñécar, Spanien	3-23.3
NHL, Toronto	30.3-4.4
-med Kaj Kunnas som reseledare	
Vinresa till Toscana	4-9.4
Mickes matresa till Frankrike	10-17.4
Peru	10-26.4
Franska rivieran	19-24.4
Gardsjön	27.4-3.5
New York	2-8.5
Österrike-Slovenien-Kroatien	4-11.5
Sibenik, Kroatien	15-22.5

Allt detta och mycket, mycket mer...
Ta kontakt med oss för mer information eller om du vill boka!

INGSVA Resebyrå Ingves & Svanbäck
Korsholm 020 7434 520
Närpes 020 7434 530
Jakobstad 020 7815 360

www.ingsva.fi

Trettondagskonsert Finlandia-huset

Strauss
Konsertti Konsert

5.1.2018 kl. 19.00 och 6.1.2018 kl. 14.00

Dirigent: Professor Atso Almila
Sibelius-Akademins symfoniorkester
Angelika Klas sopran, George Stevens baryton och Heikki Halinen tenor

LAGUS PRODUCTIONS OY AB
WWW.LAGUS.FI

BO PÅ CLARION HOTEL® HELSINKI TILL STRAUSS-PRIS

I samband med Strauss-konserten erbjuder vi övernattning till priset 88€/dubbelrum. Konsertbiljetter kan också bokas via oss!

Boka ditt bord på vår Kitchen & Table restaurang och njut av våra delikatesser med -20% rabatt (gällande mat och alkoholfria drycker) under tiden 5.-6.1.2018.

Boka hotell- och restaurangtjänster till förmånspris med koden STRAUSS per telefon 010 850 3820 eller e-post reservations.cl.helsinki@choice.fi.

CLARION HOTEL®

Veuve Clicquot

Finlands Lucia RÖSTA & DELTA

RÖSTA VIA WEBBEN
www.lucia.fi eller skanna QR-koden →

RÖSTA PER SMS
Skriv meddelandet enligt följande:
Nyckelord _____ Ditt namn _____
10e lucia x Kalle Karlsson
Din donation, Kandidatens nummer ... och skicka det till numret 17240.

RÖSTA MED RÖSTSEDEL
JAG RÖSTAR PÅ KANDIDAT NR _____
Mitt namn _____
Min adress _____
Jag bidrar med _____ € (minimi 1 euro/röst)
Jag sänder mitt bidrag via
 Aktia FI12 4055 1120 0450 79
 Nordea FI64 1562 3000 1093 32
 Danske Bank FI74 8000 1870 8920 73
Sänd röstsedeln per post till:
Folkhälsan/Lucia, Topeliusgatan 20, 00250 Helsingfors.
Du kan lämna ditt bidrag och din röstsedel i Folkhälsans hus och i Luckorna.

Luciainsamlingen 2017 stöder utsatta barnfamiljer

Din röst och ditt bidrag ska vara hos Folkhälsan 29.11.2017 före kl. 24.00.
De uppgifter som lämnats i samband med inbetalning och omröstning behandlas konfidentiellt och förstörs när insamlingen avslutats 31.1.2018. Från sms-bidraget avdras skatter och operatörsavgifter. Insamlingstillståndet POL-2015-13662 har beviljats av Polisstyrelsen.

Rök i fjärran
MIKAELA NYKVIST

Mikaela Nykvist
Rök i fjärran
Året är 1852, sommaren är ovanligt varm och vattnet sinar i brunnarna. Just då slarvar någon med elden, mossan fattar eld och innan dagen är till ända har staden Wasa brunnit ner till grunden. Elnas, Alfreds och Amalias vägar korsas genom branden och deras liv blir aldrig mera sig likt.

Runsorina Books
204 sidor, cirkapris 20€, hft, roman. Boken går att få tag i via bokhandlarna. Kontakt: Runsorina@gmail.com

amoena

Till användare av bröstprotes

Visste du att du har rätt till nya bröstproteser vid behov. Av hygieniska skäl skall de bytas med 2 års mellanrum.

Nästa gång, se till att välja den bästa

amoena
09-649839 • www.amoena.fi

ELLIPS

Om tillit

Jag har sällan varit så lycklig i en gemenskap som jag varit i en skrivgrupp. Jag har varit medlem i två mer långlivade grupper där målet varit att skriva ett längre verk (en teaterpjäs eller en bok). Grupperna har träffats regelbundet och haft en ledare.

Den första gruppen bar mig genom min skilsmässa. I den andra gruppen föddes min andra och mest självbiografiska bok, som jag skrev på som i feber utan att ha en aning om den skulle intressera någon annan än mig själv.

När man skriver i grupp krävs tillit. Blygt och försiktigt visar vi fram våra ord, dessa pyttesmå foster som kanske kommer att växa och bli starka eller också skrumpna och dö bort. Vi vet inte. Därför är det så skrämmande.

Poängen med att skapa i grupp är att gruppen bär mig och därmed min skrivprocess. Den bär mig genom tvivlet och orkeslösheten och känslan av att jag bara producerar dynga. Gruppens intresse matar mitt eget intresse för texten. När de blir ivriga och associerar blir jag själv ivrig och börjar associera.

Lojaliteten i en sådan grupp är fast som berg. Vi läcker inte, och vi gläds åt andras framsteg som om vi var mosttrar eller fastrar till deras texter. En sådan grupp föder en generositet där det också går att misslyckas och starta om, medge att det känns hopplöst, att det aldrig kommer att gå eller bli lyckat.

För att vi ska kunna skapa måste vi omge oss med vänliga blickar. Nu när mina skrivgrupper är avslutade har jag skaffat mig en egen minigrupp för kärleksfull skrivuppmuntran. I den vågar jag lägga fram en sargad textkropp i hopp om att den ska få vatten och veckla ut sina blad.

■ SOFIA TORVALDS

Folket som steg ur Noaks ark

ARMENIEN. Den ortodoxa munken Serafim Seppäläs bok finns nu i svensk översättning. Den berättar allt om det stolta folk som världen glömt och förträngt.

TEXT: MAY WIKSTRÖM

Frågar du armenierna om deras ursprung blir svaret i bästa fall en stamtavla: Deras stamfader är **Haik**, son till **Togarma**, son till **Gomer**, son till **Jafet** – son till **Noa**. Han som byggde arken.

I nästa stund är man inne på berget. Ararat är med sina 1537 meter över havet det högsta berget i Turkiet. Men det är också heligt för armenierna, som ser det som berget där arken en gång i urtiden strandade och där livet efter syndaflo den tog en ny början. Ett sådant förhållningssätt till sin egen historia kan inte vara annat än svindlande.

Viktigt verk nu i svensk utgåva

Svindlande är också den fullödiga berättelsen om armenierna som vecklas upp i den finska ortodoxa munken och professorn **Serafim Seppäläs** nya bok om Armenien, *Öster om Ararat – En bok om skönhetens och lidandets Armenien*.

Den utkom för tio år sedan på finska. Nu finns den också i en reviderad, eminent svensk översättning av **Svan-**

te Lundgren, den finlandssvensk som kanske i vår tid borrar sig djupast in i den österländska kristenhetens historia, karaktär och utsatthet.

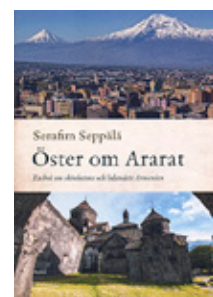
Spår till och med i fruktdisken

Öster om Ararat är en kulturinsats på drygt 300 sidor, rätt och slätt. Eftersom det handlar om en gammal kultur som av många orsaker är okänd för det stora flertalet är det ingen lätt smält läsning. Men ju mer man läser, desto mera häpnar man – och skäms.

Sagan om armenierna är ett Tolkienepos på riktigt. Och deras brutala öde, mötet med de krafter som strävat att utplåna en så rik och gammal kultur, blir plågsamt tydligt mot fonden av aha-upplevelser över sådant man inte visste.

Också i våra snabbköp ligger sextusen år av armensk historia. *Prunus armeniaca* är det latinska namnet på aprikosen, vilken arkeologiska fynd kan bekräfta har odlats i Armenien sedan

BERGET ARARAT är heligt för armenierna, som ser det som platsen där arken en gång strandade och deras förfäder steg ut och bosatte sig. FOTO: PIXABAY

urminnes tider. Aprikosen är också Armeniens nationalfrukt.

Det är också ett något undanskymt faktum att Armenien är den första staten i världen som antog kristendomen som statsreligion i början av 300-talet. Vid första anblicken handlar det om en patriarkal historia, där kung Trdat väljer kristendomen ledsagad av den som skulle bli landets första statskyrkokobiskop, Grigor Upplyaren. Men i berättelsen träder en tydlig, kvinnodominerad historia fram. Den armenska kyrkans viktigaste rötter – så såg också bokstavligen Grigors uppenbarelse ut – handlar om tre kristna martyrer och kvinnor som dödades för sin tros skull: Hripsime, Gayane och Marianne. Den förstnämnda, Hripsime, är storja, enorm, i armeniernas medvetande.

Kvinnorna gör också en stor insats i räddandet av det armenska litterära arvet. I huvudstaden Jerevan ligger Matenadaran, ett kulturcenter med närmare tjugotusen handskrifter: kunga-

Härligt lyckad barnopera

BARNOPERA

Dumma kungen med Musikinstitutet Kungsvägen

Text och musik: Monica Vikström-Jokela och Cecilia Damström

Regi: Seija Metsärinne

Karaktärerna i barnoperan *Dumma kungen* upp-

stod ursprungligen när **Monica Vikström-Jokela** för många år sedan fick en beställning om berättelser om religiösa begrepp och etik för tidningen *Kyrkposten*. I barnoperan *Dumma kungen*, som är ett led i Finland 100-årsfirande, uppstår de på scen i en fantastisk väl fungerande berättelse om maktutövning, fördomar och försoning.

MITTLANDS INVÅNARE (journalist, polis och minister) är chockade över kungens beslut. FOTO: LAURA REUNANEN

Det är så mycket med den här uppsättningen som fungerar. Berättelsen om kungen som vill bestämma över alla (tillsammans med sin dumma drottning) är tydlig och välskriven, perfekt för en barnopera. **Cecilia Damströms** utmanande och intressanta tonsättning lyfter hela produktionen till nya höjder. Scenografin är dessutom fullkomligt underbar.

Helheten är så lyckad (förutom småsaker som

att sångarna stundvis hade svårt att göra sig hörda över orkestern) att uppsättningen känns otroligt proffsig.

Den här operan borde få spridning långt utanför Musikinstitutet Kungsvägens närmaste krets. Blott fem föreställningar – alla inom en vecka – är för få för den ambitiösa satsningen. Det här är nämligen en uppsättning du vill att ditt barn ska se.

■ SOFIA TORVALDS

tal, runosånger, teologiska skrifter. De har samlats in på olika vägar, räddade undan förstörelsen och de turkiska trupperna 1915.

Den allra största handskriften i museet väger 28 kilo. Bokens sexhundra sidor i läder bars turvis av två kvinnor som flydde över bergen från plundringen av armeniska kvarter i Mush under första världskriget. När de inte orkade längre delade de den över sju hundra år gamla boken i hälften och grävde ner den ena delen – som senare återberedades på äventyrliga vägar.

Men mycket gick förlorat. Seppälä konstaterar: "Omätligt värdefulla handskrifter togs till turkiska torg och användes som omslagspapper. Om folkmordet inte ägt rum skulle handskrifternas antal i Matenadaran vara det dubbla."

Intriger, mord ... och folkmord

I över hälften boken borrar sig författaren, själv professor i systematisk teologi vid Östra Finlands universitet, in i den armenska kyrkans historia och väsen. Mycket mer heltäckande än så här blir det inte, och ibland är risken att det blir alltför teologiskt detaljerat snubblande nära. Ändå ger den första delen – ett slags gammalt testamentet i boken – en bakgrund till den andra delen där armenierna slaktas och skingras, medan det stolta riket krymper ihop till en inlandsstat bland övermäktiga grannar.

Under läsningen märker jag hur mina egna armenska vänner stiger fram i ett nytt ljus. Jag förstår plötsligt varför min tidigare kollega Betty inledde sin morgonandakt på organisatio-

nen i Mellanöstern med en lång, lång berättelse om den stat där hon aldrig bott. Jag anar djupet av Ardas stolthet i rösten varje gång hon sa "jag är armenier" och varför Hrayr valt att viga sitt liv åt att lobba för erkännandet av det armenska folkmordet. Boken skildrar detta – ibland staccato i grymhetsattack efter grymhetsattack, besvikelse efter besvikelse i stormakternas dominospel under första världskriget. I det nya Turkiet fanns det inte plats för en blomstrand kristen minoritet. Valet för spillran Armenien blev att kasta sig i den sovjetiska famnen, vilket förde med sig en kristendomsfientlig våg av intellektuell karaktär, men också en ekonomisk trygghet som raserades vid Sovjets kollaps. Sedan självständigheten 1991 går Armenien genom en ekonomisk strukturreformering med en hoppfullhet som kanske också fångas i talesättet "Vi är få. Men vi är armenier".

Så lyder deras historia.

"Sagan om armenierna är ett Tolkienepos på riktigt."

Liv mer än överlevnad

FILM

Breathe

Regi: Andy Serkis

I rollerna: Andrew Garfield, Claire Foy, Hugh Bonneville, Ed Speelers, Diana Rigg med flera.

Det börjar nästan för sockersött: Två unga vackra människor möts, föräls-

kar sig och gifter sig, allt i mycket rask följd. Det är sent 1950-tal och de inleder ett äventyrligt liv tillsammans: Robin (**Andrew Garfield**) reser till Kenya med hustrun Diana (**Claire Foy**) för att arbeta som temäklare. Det klättras i afrikanska berg, spelas tennis och som kronan på verket väntar paret sitt första barn. Sedan blir Robin hastigt

sjuk i polio och nästan helt förlamad: han kan inte ens andas själv.

Efter den här introduktionen inleds filmens egentliga berättelse, den om en man

som inte ville nöja sig med att överleva utan ville leva fullt ut. Att han lyckas med det beror på en kombination av hans egen envishet och äventyrlust och väl-

Så bra och roligt om att be

BOK

Hjälp tack wow – De tre böner du behöver

Författare: Anne Lamott
Förlag: Libris 2017

från kroken". På den kroken, menar hon, ska Gud hänga. "När du lyfter ner något från din egen krok kan det rulla iväg åt sitt eget håll,

Nu kommer en god nyhet: den amerikanska författaren **Anne Lamott** är äntligen översatt till svenska. Förlaget Libris i Sverige ger först ut boken *Hjälp tack wow* (utgiven på engelska år 2012), men två senare böcker är på väg. Hurra!

Jag hade hört om Lamott innan jag läste henne själv, för hon citeras av andra författare som skriver om andlighet och religion. Hennes målgrupp, tänker jag, är inte nödvändigtvis de religiösa men absolut de som varit med om jobbiga saker i sitt liv och klarar av att medge att jobbigheterna förvandlat dem, och inte alltid på ett bra sätt.

Jag har försökt sätta fingret på varför jag gillar den här lilla boken så mycket. Efter första genomläsningen tänkte jag "jag kan ju citera precis allt!", men jag hade fel. Det är inte de enskilda meningarna som är Lamotts styrka, det är flödet av språk och insikter som verkar nästan intuitivt, men som det säkert ligger mycket arbete bakom.

Hon är rolig. Hon berättar om sin katts död på ett sätt som gör att jag kommer ihåg hur hemskt det är att inte få bönesvar. (Eller åtminstone inte exakt det bönesvar jag snickrat ihop.)

Men framför allt sätter hon fingret på något som jag själv haft svårt att formulera, men som jag plågas svårt av: bön som ältande. Hon skriver om att bli hjälpt "ner

bort från dig. Det kan andas igen. Det slapp ifrån dig och ditt hårda, svettiga grepp, din dåliga andedräkt, plågan i att tvingas se på dina saltomortaler och höra på ditt gnälliga "Men om ..." och "Vänta, vänta, jag har kommit på en till idé".

På ett befriande sätt lyckas hon fånga in det sämsta hos oss och ställa det framför oss i ett sådant ljus att vi klarar av att se på det. Hon skriver om den där osynliga förkjutningen som sker något är trasigt, när smärtan tvingar oss att "gå ut ur huset, eller sträcka oss efter telefonen, eller falla på knä, eller ta oss ut, för Guds skull". Hon skriver om nådens rörelse i våra liv, en rörelse mot frihet.

Och om man inte kan ta emot bilderna som hon använder – de är inte alltid självklara, kanske tolkar vi dem olika? – så kan man kanske ta emot scenerna. Hon skriver så vackert om vänskap, om en resa tillsammans med en vän som är svårt sjuk i ALS, att jag nästan rämna mitt itu.

Dessutom har hon en bön som börjar så här:

Hej Gud.

Jag är helt utslagen.

Allt är hopplöst.

Vad ska jag mer berätta som du inte redan vet?

Jag skulle vara dödstött på mig om jag var Du, men som genom ett under är Du inte det.

Vem kan motstå den?

■ SOFIA TORVALDS

ANNE LAMOTT är en populär amerikansk författare som skriver mycket om andlighet. FOTO: SAM LAMOTT

signelsen i att ha familj och vänner som tror på honom (och till och med bygger nya hjälpmedel).

Bakom filmens Robin finns den verkliga **Robin Cavendish** (1930–1994), känd som en förespråkare för handikappades rättigheter i en tid som gärna stuvade undan dem på institutioner. Det är svårt att koka ner ett liv till en lagom lång film, och i arbetet med *Breathe* har i synnerhet den första delen av berättelsen

hårdklippts. En del av scenerna i Kenya kommer närmast i staccatotempo och det snabba berättandet i början av filmen gör också att bipersoner dyker upp utan att introduceras.

Breathe är trots det en både inspirerande och berörande film. Den får också sina åskådare att skratta högt ibland, tack vare en humor av den vassa sorten, som ofta punkterar det överdrivet sentimentala.

■ ERIKA RÖNNGÅRD

LEDIGA TJÄNSTER

Karleby svenska församling lediganslår
en tjänst som

ungdomsarbetsledare

på heltid. Ansökningstiden utgår
30.11.2017. Mer info finns på

www.karlebykyrkligasamfallighet.fi/arbetsplatser

KYRKAN I HELSINGFORS
MATHEUS FÖRSAMLING

**Matheus församling lediganslår
en kantorstjänst**

som förutsätter högre högskoleexamen (B-kantor).
Tjänsteplatsen för tjänsteinnehavaren är Matheus-
kyrkan i östra Helsingfors (Abohusv.3)

Kantorn svarar för gudstjänstmusiken och musiken vid
förrättningar i samarbete med andra musiker. Till upp-
draget söker vi en musiker som behärskar olika musik-
stilar, och som kan leda och utveckla musikverksamhet
i körer och ensembler. Vi prioriterar sökande som har
ett mångsidigt kunnande inom olika stilarter. Av den
sökande förutsätter vi god samarbetsförmåga och för-
måga att arbeta i team såväl med musiker med olika
inriktning som med andra anställda i kyrkan.

Den som väljs till tjänsten bör vara konfirmerad
medlem av den ev. luth. kyrkan. Av sökanden förutsätts
därtill utmärkta kunskaper i svenska samt nöjaktiga
kunskaper att uttrycka sig i tal och skrift på finska. En
sex månaders provotid tillämpas. Den som blir vald
till tjänsten bör uppvisa ett godkänt läkarintyg över sitt
hälsotillstånd samt utdrag ur brottsregistret.

Ansökningar jämte CV bör inlämnas senast **1.12.2017**
kl 12.00 till kyrkoherdeämbetet i Matheus församling,
Abohusvägen 3, 00900 Helsingfors.

Tilläggsuppgifter om tjänsten ger kyrkoherde Stefan
Forsén, tfn 09 2340 7310, stefan.forsen(at)evl.fi

Vi söker en präst för

Projektledare

Finska församlingen i samarbete med Stockholms
stift söker en präst (100%) som projektledare i
ett tvåårigt projekt 2018-2019.

Din uppgift är kartlägga och utveckla nya möjlig-
heter i Stockholms stift i sverigefinsk verksamhet.
I uppdraget ingår även församlingsprästens
uppgifter. Arbetsplats är i Gamla stan vid Finska
församlingen.

Vi söker dig som är kreativ och nytänkande och
som vågar tänka utanför ramarna. Du har lätt
att arbeta självständig men du är relation-
skapande och har god samarbetsförmåga.
Du kan både finska och svenska.

Varmt välkommen med din ansökan
senast 30.11.2017!

Mer information i Finska församlingens hemsida:
www.svenskakyrkan.se/finskaforsamlingen/ledigatjanster

Kontaktperson:

Kyrkoherde Martti Paananen,
+46 (8) 4408 209,
martti.paananen@svenskakyrkan.se

Svenska kyrkan
FINSKA FÖRSAMLINGEN
I STOCKHOLM

www.kyrkpressen.fi

I din hand, Gud, är jag buren

I MÅNADSSKIFTET september-
oktober ordnade Larsmo för-
samling en kvinnoweekend i
Rokua. Resan startade på fre-
dag eftermiddag och 44 kvin-
nor i åldern 23-76 år steg för-
väntansfulla på bussen. Nå-
gra av oss var med på resan
som ordnades ifjol, men för
många var det första gången
vi besökte Rokua.

Rokua är ett naturskönt
område i Norra Österbotten
och där växer vit renlav, tall-

skog och området inrymmer
små sjöar.

*I din hand, Gud, är jag buren,
i din famn har jag min ro.
Innesluten i din kärlek
får jag tryggt och stilla bo.
Du omsluter mig på alla sidor,
och du leder mig varsamt fram.
I din hand, Gud är jag buren,
i din famn har jag min ro.*

Den här sången blev vår
weekendsång, och den

blev sjungen många gång-
er. Som tema under week-
enden hade vi Psaltaren 23,
och vi fick nyttig undervis-
ning om den psalmen. Vi fick
uppleva glädje och gemen-
skap, vi fick vandra i vack-
er natur, vi fick bada bastu,
vi kunde känna oss burna i
Guds hand.

På hemvägen stannade
vi i Piippola, som är Finlands
mittpunkt. Där sjöng vi två
sånger och bad den bön som

president **Kyösti Kallio** bad
för Finland under vinterkri-
get och sen bad vi för Fin-
land och alla människor
som bor i vårt land. Kvin-
noweekenden som hölls
fredag till söndag var en fin
upplevelse och vi är tack-
samma att vi hade möjlig-
het att få vara med.

VI SOM VAR MED PÅ KVIN-
NOWEKEN 2017, MED
LARSMO FÖRSAMLING

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Rökfri klasslärostudierande
vid HU söker etta el tvåa i
Hfors centrum.
Tel. 044-7680200

Skötsam 30-årig kvinna
söker bostad i Helsingfors.
Arbetande, Rökfri,
djurallergiker.
Tel: 0503664727

UTHYRES

Stiftelsen Lillesgården erbjuder
förmånliga pensionärsbostäder
(ettor) i Nordsjö, ej servicebo-
ende. 0505903780 tis-to 9-12.

Uthyres 2r+k, balkong.
46 m² i centrum av Vasa
(Handelsplanaden 5).
Möjlighet till bilplats i
garage. Ledig genast!
Ring 0407539123

En liten trea uthyres i
Gäddvik nära metron
.Hyra 1150€/ingen
vattenavg. Tel:
0504631692

FINLANDS STÖRSTA
FÖNSTER- & DÖRRLAGER

BILLIGASTE!

**LEVERANS
GENAST!**

NORDIC sale
Granvågen 1, 68555 Bosund
T. 721 0111, sale@nordicsale.fi
www.nordicsale.fi

**Anja doserar
läkemedlen tryggt**

Anja är ett tryggt och säkert sätt att
få sina mediciner färdigt utdelade
i dospåsar. Apoteket expedierar de
tabletter och kapslar som patienten
använder regelbundet, förpackade
i engångsdospåsar för två veckor
åt gången. Tjänsten är avsedd för
alla, oberoende ålder eller mängd
av mediciner. Tjänsten passar både
personer som bor själva och personer
på servicehem eller i hemvården.
Tjänsten sparar tid för vårdpersonalen
och garanterar en felfri dosering av
mediciner till patienten.

Anja finns redan på nästan 300 apotek.
Bekanta dig med Anja!

anja.fi

INKAST FREDRIK PORTIN

Låt barn vara barn

JAG FRAMHÅLLER ofta att barn ska fritt få prata högt och leka under gudstjänster. Om vi vill att barn ska delta i gudstjänsten tror jag nämligen att vi inte kan kräva att de ska bete sig som vuxna. Barnen bör istället tillåtas vara barn, och jag tror att de unika bidrag som de kan ge till gudstjänsten då framträder. Jag har åtskilliga exempel, men jag vill nämna ett bidrag som min dotter Lea kom med när hon var två.

Lea var van att röra sig fritt i kyrkorummet. Inte sällan brukade hon gå eller springa omkring när det var gudstjänst och ofta kunde församlingen plötsligt höra henne skratta till. Trots att församlingen välkomnade Leas (och andra barns) uppsåt, tyckte jag att hon en söndag var onödigt stökig när de avlidna räknades upp. Eftersom jag ville att hon skulle ge de anhöriga ro, tog jag henne åt sidan och bad henne vara tyst en stund.

Jag såg att Lea blev olycklig för att hon inte fick springa omkring som vanligt. Därför förklarade jag för henne: "Just nu finns det många i kyrkan som är ledsna eftersom de som de älskar har dött. De är nu i himlen med Jesus."

LEA TITTADE förvånad på mig. Hon hade förstätt att Jesus är så att säga "osynlig", men det här var första gången hon förstod att man kunde vara hos Jesus. Hon frågade "Är de hos Jesus?", och jag svarade: "Ja, jag tror det. Och de har det säkert bra". Sedan tillade jag: "Men fastän de har det bra så saknar många dem. De är här i kyrkan med oss och är ledsna just nu. Därför är vi nu ledsna med dem. Men om en liten stund är det viktigt att du fortsätter att skratta och springa omkring här i kyrkan, så att de som är ledsna kan bli glada igen. Det är din uppgift här i kyrkan."

Lea tog då en paus i leken och satt istället alldeles stilla och tyst tillsammans med mig, lyssnande på namnen som lästes upp.

Så fort jag sa att hon fick springa omkring igen, så sprudlade glädjen ur henne. Hon gick då ut i kyrksalen och skrattade och dansade så att alla i församlingen kunde se henne. Jag tror hon aldrig dansat så vackert och jag kunde se att församlingen uppskattade hennes glädje.

JAG VET inte vad de anhöriga till de avlidna tänkte när de såg Lea. Men jag vågar hoppas att hennes dans kunde hjälpa dem att föreställa sig glädje bortom gravstenen. Jag vågar till och med hoppas att de kunde föreställa sig att deras anhöriga dansade bredvid Lea med samma iver som hon hade. Jag vågar hoppas att hon med sin glädje kunde skänka dem tröst.

En hoppfull och tröstande glädje är bara ett av de bidrag som barnen kan förmedla i gudstjänsten. Att tvinga barnen att sitta stilla i kyrkbänken skulle därför vara att missunna församlingen den lärdom som de kan skänka oss.

Fredrik Portin är präst som försöker bli teolog.

VÅRD EUTANASI

Vem ska bestämma över liv och död?

Riksdagens social- och hälsovårdsutskott höll på torsdagen en öppen utfrågning angående medborgarinitiativet som syftar till att tillåta eutanasi i vården. Bakom initiativet står fem tidigare riksdagsmän, socialdemokraternas Ilkka Taipale, sfp:s Henrik Lax, de grönas Osmo Soinivaara, samlingspartiets Iiro Viinanen, samt vänsterpartiets Esko Seppänen.

Flera sakkunniga, vilka höll anföranden vid tillfället, ställde sig ytterst kritiska till införandet av eutanasi. Både professorn i socialetik Jaana Hallamaa och professorn i palliativ vård Tiina Saarto framförde starka argument mot eutanasi. Istället poängterade de betydelsen av en bättre vård i livets slutskede. En vård som även inbegriper smärtlindring. Professor Saarto påminde om

att i länder där man godkänner eutanasi poänterar man starkt individens självbestämmanderätt. Saarto varnade för att ifall man går in för att avsluta människoliv, så övergår man lättare in i tankebanor om man har rätt att begå självmord eller att någon annan avslutar ens liv.

Biskoparna i evangelisk-lutherska kyrkan kom på torsdagen med ett ställningstagande i frågan. Demotsätter sig att eutanasi legaliseras. I det gemensamma ställningstagandet betonar biskoparna vikten av en värdig död och tillgång till smärtlindring i livets slutskede. Biskoparna vill att man utvärderar hur man kan göra kvalitativ vård i livets slutskede tillgänglig för alla som behöver den i hela landet, samt att man vidtar åtgärder för att förverkliga en sådan vård. Biskopar-

na ställer även berättigade frågor. Vem bestämmer om och på vilka grunder sätter man gränsen för när det blir lagligt att avsluta en människas liv? Skulle lagen förmedla budskapet att alla de människors liv som uppfyller kriterierna för laglig eutanasi inte är värdefullt? Biskoparnas ställningstagande är tydligt. Det är också ytterst nödvändigt att de vågar deklarerat sin åsikt.

Enligt den kristna människosynen utgår man från att allt liv är okränkligt. En legalisering av aktiv dödshjälp skulle stå i strid med läkar- och vårdpersonalens etiska regler och avgivna löften. Läkare och vårdpersonal har deklarerat att de i sin vardagsövning vill tjäna sina medmänniskor med humanitet och vördnad med livet som rättesnöre. Många läkare och

vårdare har sagt att de säger upp sig ifall eutanasi införs i vården. En legalisering av eutanasi skulle ha långtgående följder när det gäller den kristna människosynen på liv och död. Smärta och sorg är en del av livet. Vården kan idag, tack vare modern medicin och smärtstillande medel, erbjuda en värdig vård ända in i livets slutskede. Att genom lagstiftning tvinga vårdpersonal att ge patienter en giftinjektion är att tvinga dem att ta livet av en annan människa. Legaliserat mord. Mitt samvete förbjuder mig att medverka till en legalisering av eutanasi, utan en bättre och mänskligt värdig vård i livets slutskede, i hela Finland.

PETER ÖSTMAN

Riksdagsledamot, KD

ARTIKEL KOMPLETTERING

Den starka prästen

Sedan min nytgåva utkom av boken om Starka prästen, skriven av Petrus Nordmann år 1919, har ett nyvaknat intresse skapats i och omkring den starka prästen. Som en liten sakupplysning så vill jag hälsa att i boken om den Starka prästen (utgiven av Petrus Nordmann 1919) så nämns aldrig hans "riktiga namn", dvs August Reinhold Hedberg, allmänt kallad BOA. Det är för mig ett litet mysterium varför Petrus Nordmann valde att inte nämna hans riktiga namn i boken, utan skriver att BOA kommer från namnet Bengt Olov August Fredriksson. Här har P Nordman tydligen gjort en egen fri tolkning som inte överensstämmer med verkligheten. I boken "Människa och präst" skriven av Einar Spjut och utgiven så sent som 1959 nämns att namnet Boa hänsyftar på att han var lillebror, Lillboa, till sina många syskon. I familjen fanns åtta barn. När han blev vuxen länades "lill" bort och kvar blev bara Boa. Detta har även bekräftats av dottern Barbro, gift Lindeman, enligt Inga Skott som under många år varit aktiv i Brages museisektion och har intervjuat henne. A.R. Hedbergs far hette Fredrik och han var Fredriks son vilket kanske förklarar "efternam-

net" Fredriksson i boken från 1919. Boken om den starka prästen, skriven av P Nordmann 1919, handlar således om fältprosten August Reinhold Hedberg, under det fingerade namnet Bengt Olov August Fredriksson.

Det kan noteras att det har skrivits flera böcker om Starka prästen. Förutom de ovan nämnda två böckerna kan nämnas "Till fältprosten A R Hedbergs minne" som utkom år 1922. Riksdagsman Levi Jern redigerade den.

Tolkningen av namnet BOA som jag själv undrade över redan när jag skrev förordet har nu fått sin förklaring. Nämnas kan att Föreningen Brage i Vasa genom sondottern Inger von Schantz i början på 2000-talet fick motta en stor donation av föremål som berättar om "Starka prästen" och hans livsgärning. En utställning om hans liv har även arrangerats av Brage i samband med föremåldonationen.

Starka prästen A R Hedberg, född i Petalax 7.1.1862, bodde i Vikinga på den så kallade Prästudden, där han också avslutade sina dagar den 28 februari 1922.

ANN-SOFI BACKGREN

BIBELSYN SVAR

Dåliga exempel av Cederberg

Man måste ge en eloge till Trygve Cederberg (KP 2.11.) för att han säger som det är: försöken att anpassa kyrkans lära till tidsandan kräver att man struntar i vad Bibeln lär.

TC anser nämligen att eftersom man enligt honom redan valt att inte lyda vissa bibelord, så är det lika bra att fortsätta på samma sätt för att hänga med i samhällsutvecklingen. Det är som om en bilförare skulle tänka: eftersom jag redan kört över hastighet kan jag köra mot rött ljus också.

Vet man om att man gjort fel, så skall man naturligtvis sluta med det i stället för att hitta på nya brott. Om TC har rätt i att alla är liberala bibelläsare, så bör alla omvända sig och återgå till trohet mot Guds ord. Om kyrkan anpassat sin lära till den hedniska omgivningen på det sätt som TC förespråkar, så skulle hon upphört att existera inom en generation. Så kommer det att gå för vår kyrka om hon fortsätter kompromissa bort Guds ord.

Nu är ju TC:s exempel dåliga. För att "bevisa" sina teser gör han egna tolkningar, som i de flesta fall inte är nödvändiga och till och med missförstår Ordet (som

"Nu är ju Trygve Cederbergs exempel dåliga. För att 'bevisa' sina teser gör han egna tolkningar, som i de flesta fall inte är nödvändiga och till och med missförstår Ordet."

i sentensen om judarna som mänsklighetens fiender). Som teolog borde han veta bättre. Det är sorgligt att en luthersk präst uppmanar till otrohet mot Guds ord.

"Hela Skriften är utandad av Gud och nyttig till undervisning, till bestraffning, till upprättelse och till fostran i rättfärdighet, för att gudsmänniskan skall bli fullt färdig, väl rustad för varje god gärning." 2 Tim 3:16-17

HÅKAN SALO

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Insändare måste förses med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall.

Standardlängden för de kortare insändarna är 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna. Insänd text returneras inte.

Radbytet är en längre insändartext med bildbyline som rymmer 2 000 tecken. Vill du skriva ett Radbyte bör du kontakta redaktionen på förhand.

CITAT KORS

"Det handlar om att det är ett led i kristofobi."

Nuri Kino uttalar sig i tidningen Dagen med anledning av att Arla – i likhet med Lidl – valt att ta bort kors av kyrkor som pryder burkar med grekisk yoghurt.

KLIPP TIDNINGEN

Sd tar plats i kyrkostryelsen

Sverigedemokraterna flyttar fram sina positioner i kyrkopolitiken i Sverige. När nu en ny kyrkostyrelse ska tillsättas utifrån resultatet från årets kyrkoval visar det sig att partiet för

första gången har fått en förfrågan om att få en av platserna.

– Det här är ett stort framsteg för oss, säger Aron Emilsson till Kyrkans Tidning.

SD fick i kyrkovalet drygt 9 procent, jämfört med de 6 procent de hade tidigare.

Leschehemmet

Ett svenskspråkigt servicehem, i havs-
nära jugendmiljö, i södra Helsingfors

Hemmet erbjuder tryggt boende med utbildad svenskspråkig personal dygnet runt. Kosthållet förestås av en egen matglad kock. Vi erbjuder även sjukskötartjänster, läkarmottagning, fysioterapi, frisör och fotvård samt olika aktiviteter. För kortare perioder erbjuds intervallvård.

Kontakta föreståndare Carin Stenvall
för mera information, 040-134 9970
carin.stenvall@leschehemmet.org

adress: Villagatan 3, 00150 Helsingfors
hemsida: www.leschehemmet.org

Hagaro Pensionärshem i Norra Haga, Helsingfors

Är du i behov av serviceboende.

Hos oss bor du tryggt, med svenskspråkig personal dygnet runt. Vid behov har vi tillgång till läkare dygnet runt.

Kontakta oss så berättar vi mera eller besök oss.

Föreståndare Carola Aspholm-Backman
tel. 050 572 4216 anträffbar vardagar kl.9-15
www.hagaro.net

Pyssel och julläsning – beställ årets jultidningar!

Läs om året i ett häststall och om hur det är att ha motocross eller segling som hobby. Res runt i ett 100-årigt Finland. Roliga berättelser och pyssel ingår!

Julstjärnan är skolornas jultidning. Pris 6 euro.

Julevangeliet i legoverision, en hälsning från en annorlunda jul i Thailand, pyssel, recept och berättelser. Vi firar både Luther-jubileet och Finlands 100-årsdag!

Julfönstret är en fin julgåva till alla barn i klubbar och grupper.
Pris 5,50 euro.

Håll också utkik efter
Fontana Medias julkatalog
i nästa veckas nummer av Kyrkpressen!

www.fontanamedia.fi • tfn (09) 612 615 30
info@fontanamedia.fi • Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors

Fontana Media

Jag fick behålla min dotter.

Tack vare cancerforskningen är det allt fler som tillfrisknar. Men för att kunna gå mot nya genombrott behöver vi Er hjälp.

Låt forskningsresan fortsätta och gör en testamentsdonation.

Beställ en testamentsguide på adressen:
www.cancerstiftelsen.fi.

Syöpäsätiö.
Cancerstiftelsen.

”Nu har Heli blivit frisk-förklarad och påminner mig alltid om att vi inte lever bara för veckosluten och de lediga dagarna, utan vi lever här och nu.
– Kommentar av mamman Raija om sin dotter Heli, som lidit av Burkitts lymfom.